

főerdészt, a szeged-királyhalmi erdőőri szakiskola volt igazgatóját, továbbá id. Schusztér József, Stand Bálint, Pokorny Károly, Gaszner Lázár, Vuja Filip, Teutschl Antal, Nemes Gyula, Kovács György és Fritz András érdemes tagtársainkat most már az elhunytak közé kell számítanunk.

Ezen szomorú kötelesség teljesítésével befejezván jelentésemet, tisztelettel kérem a közgyűlést, hogy az elősoroltak elhunytá felett részvétét jegyzőkönyvileg is kifejezni méltóztatnék.

Egyesületi közlemények.

(Az országos erdészeti egyesület 1884. évi szeptemberhó 15—17-én Pécsen tartott rendes közgyűlésének jegyzőkönyve.)

Jelenvoltak: Gróf Tisza Lajos, egyesületi elnök;
Kálnoki Bedő Albert, egyesületi első alelnök;
Horváth Sándor, egyesületi titkár;
Aidinger János Pécs városának polgármestere, kir.

tanácsos;

Almásy Andor m. kir. főerdőmester, alapító tag;
Asztalos József, városi bizottsági tag;
Bachó János m. kir. erdész, alapító tag;
Bánffy Simon, kir. közjegyző;
Barna György, erd. ellenőr, rendes tag;
Barrois Sándor járási főerdész, rendes tag;
Bayerle János, városi könyvvezető;
Belházy Emil m. kir. főerdőtanácsos, alap. tag;
Belházy Jenő m. kir. erdőtitkár, alap. tag;
Bencze Sándor, árvaszéki pénztáros;
Blum Gyula, kir. mérnök;
Blauhorn Lajos, ügyvéd;

- Borovics Károly, pénzügyi tanácsos;
 Bubreg János, iparos;
 Chabada József polgármester, Körmöczbánya sz. k. és
 bányaváros képviselője;
 Cheh Bertalan, pécs. püsp. segéderdész;
 Csefay Florián, városi segédmérnök;
 Csiby Lőrincz m. kir. erdőrendező, alap. tag;
 Dernyei Antal kir. erdőfelügyelő, alap. tag;
 Déván Róbert m. kir. erdőmester, alap. tag;
 Dekleva Vilmos, árvaszéki ülnök;
 Dévényi Béla, városi alkapitány;
 Dezső Miklós, borászati vándor-tanár;
 Divald Adolf hercegi erdőtanácsos, alap. tag;
 Dipold Imre m. kir. főerdész, alap. tag;
 Doroszlay Adolf m. kir. erdőmester, alap. tag;
 Dömötör Tihámér m. kir. erdőszámvivő, alap. tag;
 Dr. Dulánszky Nándor pécsi püspök, val. belső titkos
 tan., alap. tag;
 Dulánszky Adolf, püsp. urad. igazgató;
 Ertl Gusztáv m. kir. erdőrendező, rend. tag;
 Egry József, ügyvéd;
 Fekete Lajos m. kir. erdőtanácsos, akad. rend. tanár,
 alapító tag;
 Fekete Mihály városi ügyész, lapszerkesztő;
 Báró Feilitzsch Arthur kir. alerdőfelügyelő, alap. tag.;
 Feiler Mihály, lapszerkesztő;
 Dr. Fesztl Károly kir. tanácsos, prépostkanonok;
 Földes János m. kir. erdész, alap. tag;
 Földi János m. kir. erdész, alap. tag;
 Forray Iván, főszolgabíró;
 Füredi Ede m. kir. főerdész, alap. tag;
 Füstös Kálmán m. kir. főerdész, alap. tag;

- Friedl Károly, jogász;
 Galló József m. kir. erdész, rend. tag;
 Gáspár Béla m. kir. erdész, rend. tag;
 Géczy Lajos m. kir. erdőszámvivő, rend. tag;
 Gebauer Izor, főgymn. igazgató;
 Gelinek Tivadar m. kir. erdőrendező, erdőhivatali
 főnök, alap. tag;
 Dr. Günther Antal ügyvéd, hirlapíró, rend. tag;
 Girtl Vincze járási főerdész, alap. tag;
 Gonda János, birtokos;
 Gunderla Vincze, magánzó;
 Guttman Joachim, lapszerkesztő;
 Havas Sándor nyug. államtitkár, rendes tag, Budapest
 főváros képviselője;
 Havas József kir. erdőfelügyelő, alap. tag;
 Havas Ágoston m. kir. közal. erdészjelölt, alap. tag;
 Halácsy Kálmán okl. erdész, alap. tag;
 Hajnik János, kat. kerül. felügyelő, alap. tag;
 Haucke Richárd erdőmérnök, rend. tag;
 Hell János m. kir. erdész, rend. tag;
 Hegedüs Imre, pécsi székesegyházi számtartó;
 Hegyiró László, birtokos;
 Herbert János, városi aljegyző;
 Herbster János, nyug. erdőfelügyelő;
 Hinka László, püsp. jogtanácsos;
 Hoffmann Sándor m. kir. közal. főerdőtanácsos, ala-
 pító tag, a vallás- és közokt. ministerium képviselője;
 Hómann Bálint tisztartó, rend. tag;
 Horváth Antal, igazgató-tanár;
 Horváth Antal, nyug. városi ellenőr;
 Horváth Károly, káptl. számvivő;
 Hubay Zsigmond m. kir. erdész, alap. tag;

- Ihrig Eberhard erdőmester, alap. tag;
 Jilly Alajos, városi gazd. tanácsnok;
 Illés Nándor m. kir. főerdőtanácsos, alapító tag, a föld-
 mivélés-, ipar- és keresked. ministerium képviselője;
 Joász Alajos m. kir. főerdész, alap. tag;
 Jobst Béla, jogász;
 Dr. Koharics Károly, városi tisztii főorvos;
 Kovács Géza m. kir. közp. főerdész, alap. tag;
 Kostyál György erdőmester, alap. tag;
 Kovács Albert kir. tanácsos, iskolaszéki elnök, Szeged
 sz. kir. város képviselője;
 Krascsenics Imre Esztergom káptl. erdőmester, ren-
 des tag;
 Krausz Géza városi erdész, Körmöczbánya sz. kir. és
 bányaváros képviselője, alap. tag;
 Krausz Simon, nagykereskedő;
 Lavotha Albert kir. alerdőfelügyelő, alap. tag;
 Legányi Géza m. kir. nyug. erdész, alap. tag;
 Linszky Antal urad. erdőmester, rend. tag;
 Lollok József káptl. főerdész, rend. tag;
 Loncsár József, akad. tanár;
 Luczenbacher Pál földbirtokos, rend. tag;
 Lung György fővárosi tanács-jegyző, Budapest főváros
 képviselője;
 Lútz István, rendőrfogalmazó;
 Mainhold Alajos, erdőmester;
 Majorossy Imre, városi főjegyző;
 Maletter Rezső, ügyvéd;
 Malahovszky László városi gazdasági tanácsnok,
 Szabadka sz. kir. város képviselője;
 Mányay Imre, m. kir. közalap. erdész;
 Marosi Ferencz m. kir. erdész, rend. tag;

- Matyasovszky Jakab, m. kir. oszt. geologus;
 Mayer Károly urad. erdész, rend. tag;
 Mayerhofer Ede mérnök;
 Dr. Mendl Lajos, orvos;
 Mendlik Ágoston, apát-plébános;
 Mihályfi Mihály m. kir. főerdész, alap. tag;
 Mihályffy Lajos, püsp. számtartó;
 Mixkovszky Károly m. kir. erdőgyakornok, rend. tag;
 Morava Károly, urad. erdész;
 Nádosy Kálmán földbirtokos, megy. bizottsági tag;
 Nagy Zoltán, polgármesteri irnok;
 Nadhera Pál Eszterg. káptl. erdész, alap. tag;
 Novotárszki Miksa, keresk. kertész;
 Nozdroviczky Miklós Esztergom városi erdőmester,
 rend. tag;
 Ódor Ignác kegyesrend. főerdész, rend. tag;
 Pálffy Ferencz Szeged városának polgármestere, Szeged
 sz. kir. város képviselője, kir. tanácsos;
 Pánczér József városi erdőmester, rend. tag, Szabadka
 sz. kir. város képviselője;
 Párnai Atilla m. kir. erdészjelölt, alap. tag;
 Parti Evald m. kir. főerdész, alap. tag;
 Pető Lajos kir. alerdőfelügyelő, alap. tag;
 Pisó Cornél m. kir. faraktártiszt, alap. tag;
 Bärenthali Praxa Béla cs. kir. erdőmester, a cs. kir.
 rácskévei uradalom képviselője;
 Rappensberger Márton m. kir. főerdész, alap. tag;
 Reif Mór, ügynök;
 Rónaky Ignác, alkapitány;
 Rónaky Nándor, vár. számvivő;
 Rónaky Kálmán, jogász;
 Roszinszky Béla kir. erdőfelügyelő, alap. tag;

Róth Ignác kir. tanácsos, urad. főtiszt, a cs. kir. rász-
kevei uradalom képviselője, alap. tag;

Rudi Ödön, urad. erdőmester;

Rutska Tivadar kir. főerdőfelügyelő, alap. tag;

Salamon József, kir. tanfelügyelő;

Sailer György kat. erdőbecslő, rend. tag;

ifj. Seeh Károly, megyei aljegyző;

Scultéty Náthán m. k. erdőmester, alap. tag;

Simenszky Kálmán k. erdőfelügyelő, alap. tag;

Solti Arnold kir. erdőfelügyelő, alap. tag;

Suha Rezső városi erdőmester, rend. tag;

Seyfried Károly m. k. erdőtitkár, alap. tag;

Stassevics József m. kir. főerdész, alap. tag;

Schmidt Ignác pécsi püsp. főerdész, rend. tag;

Schréter Károly urad. erdőtitkár, alap. tag;

Schólcz Gyula m. k. erdőtanácsos, akad. tanár, al. t.;

Schusselka Gusztáv üveggyáros, alap. tag;

Szőcs Miklós m. k. erdész, alap. tag;

Szabó Elek pécsi káptl. gazdatiszt;

Szabó György, erdőrend. gyakornok;

Székely István, műszaki díjnok;

Szendrőy Pál városi aljegyző, Szeged sz. kir. város
képviselője;

Szantner Gyula főkáptal. erdész, rendes tag;

Szoika Gyula m. k. főerdész, rend. tag;

Szontágh Gusztáv m. k. faraktártiszt, alap. tag;

Szokokán István m. k. főerdész, alap. tag;

Sztokosza Gyula m. k. közalap. erdőgyakorn. r. t.;

Thomesz Gyula m. k. erdész, alap. tag;

Tiefenbacher Nándor, birtokos;

Tomcsányi Gyula m. kir. erdőmester, alap. tag;

Tomcsányi Gusztáv m. k. erdőmérnök, alap. tag;

Trszttyánszky László m. k. közalap. erdész, r. tag;
 Uray Bódog m. k. közalap. erdőmester, alap. tag;
 Vaszary Gyula, rendőr kapitány;
 Várady Ferencz, lapszerkesztő;
 Vörös Mihály, tanár;
 Weiler János, bor-nagykereskedő;
 Wluk János pécsi püsp. főerdész;
 Zavaros Péter, városi tanácsos;
 Zemplenszky Mihály;
 Zsolnay Vilmos, gyártulajdonos.

Első ülés, a pécsi városház nagy termében.

Az ülés kezdődik d. e. 9 órakor.

Elnök: *Tisztelt közgyűlés!* Midőn van szerencsém az egyesület tisztelt tagjait ez általunk eddig még testületileg fel nem keresett vidékén üdvözölni, mindenekelőtt engedje meg a t. közgyűlés, hogy nevében az egyesület köszönetének adjak kifejezést Pécs sz. kir. város közönsége iránt, mely az erdészet ügye iránti meleg érdeklődésének újabb kifejezést adott akkor, midőn egyesületünket az ez évi közgyűlés megtartására vendégszerető falai közé meghívni szives volt. (Éljenezés.)

Van szerencsém továbbá bejelenteni, hogy ezen közgyűlésünkre:

a földmívelés-, ipar- és kereskedelmi ministerium Illés Nándor m. kir. főerdőtanácsos urat:

a vallás- és közoktatási ministerium Hoffmann Sándor m. k. főerdőtanácsos urat;

Budapest főváros Havas Sándor nyug. államtitkár urat, a fővárosi erdészeti bizottság elnökét; Lung György urat, a fővárosi erdészeti bizottság jegyzőjét és Guckler Károly fővárosi erdőtiszt urat;

Szeged sz. k. város Pálffy Ferencz kir. tanácsos és polgármester urat és Kovács Albert kir. tanácsos urat, az erdészeti bizottság elnökét;

Szabadka sz. kir. város Malachovszky László gazdasági tanácsos urat és Panczér József városi erdőmester urat;

Körmöcz sz. kir. és főbányaváros Chabada József polgármester urat és Krausz Géza városi erdőtiszt urat;

Ujvidék sz. kir. város Popovits Peča polgármester urat;

Baranyamegye közönsége Fesztl Károly kanonok urat az erdészeti bizottság elnökét és Nádossy Kálmán földbirtokos urat, az erdészeti albizottság tagját;

A fenséges cs. kir. család ráczkevei uradalma Róth Ignác kir. tanácsos urat és Bärenthali Praxa Béla cs. kir. főerdész urat;

Baranyamegye gazdasági egyesülete Hegedüs Imre és Vörös Mihály urakat;

Az országos magyar gazdasági egyesület Luczenbacher Pál földbirtokos urat;

és végül, hogy e vendégszerető várost, mint szives házi gazdánkat, legutoljára emlitem: Pécs sz. k. város Aidinger János k. tanácsos és polgármester urat és Suha Rezső városi erdőmester urat küldték ki képviselőül, kiket az egyesület nevében üdvözlök.

(E bevezetés után elnök hosszabb megnyitó beszédet tart, melyet a közgyűlés élénk éljenzéssel fogad. Lásd „Erdészeti Lapok“ 1884. évi IX. füzetét).

Elnök: Mielőtt a titkári jelentést meghallgatnók, egy táviratot van szerencsém közölni a t. közgyűléssel, melyet Pécs sz. kir. város képviselője dr. Antal Gyula egyetemi tanár intézett hozzám, sajnálatát fejezve ki a felett, hogy

tanácskozásainkon személyesen nem vehet részt. Üdvözlí az egyesületet és sikert kíván közhasznú működéséhez. (Éljenzés).

Horváth Sándor titkár az egyesület működéséről és vagyoni állásáról részletes jelentést terjeszt elő, melyet a közgyűlés helyesléssel fogad. (Lásd az „Erdészeti Lapok“ 1884. évi X. füzetének 843. lapját).

Elnök: Ugy hiszem, t. közgyűlés, hogy a most előadott titkári jelentést általánosságban tudomásul vehetjük. (Helyeslés).

Vannak azonban a jelentésnek egyes pontjai, melyekre nézve a t. közgyűlés határozatát külön is ki kell kérnem.

Első ezek között a jelentésnek azon javaslata, melyben felhatalmazás kéretik arra nézve, hogy a választmány az állami erdőtisztek helyzetének javítása érdekében a szükségeseknek és czélszerűeknek ismert lépéseket ne csak előkészíthesse, hanem, ha arra kedvező alkalom nyílik, saját hatáskörében meg is tehesse. (Helyeslés). Ha méltóztatnak ezen javaslatot elfogadni, akkor határozatilag kimondom, hogy a kért felhatalmazás e választmánynak megadatik.

Másodszor jóváhagyását kéri a jelentés a t. közgyűlésnek azon intézkedésekre nézve, melyeket a választmány az „Erdőhasználatlan“ kiadása érdekében tett, elhatározván, hogy a munka minél előbbi megjelenését az egyesület támogatásával lehetővé teszi. Ha a t. közgyűlésnek az előterjesztett feltételek ellen nincsen kifogása, kimondhatom talán, hogy a jóváhagyás magadatik. (Helyeslés).

Harmadszor felhatalmazás kéretett a t. közgyűléstől az elnökség részére, hogy az egyesület folyó évi bevételeinek maradványaiból alapszabályaink értelmében 1.000 frtot a magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek segélyalapjához csatolhasson. Miután ezen alap növelése, addig mig a tőke a 20.000 frtot el nem éri, az egyesületre nézve kötelezően van

kimondva alapszabályainkban, azt hiszem a kért felhatalmazást megadja a közgyűlés. (Helyeslés.)

Negyedszer a most bejelentett új tagok felvételére nézve kell a t. közgyűlésnek határozni, (Éljenzés), mi ellen, úgy látom, szintén nincs kifogása a közgyűlés t. tagjainak.

Végül azon szomorú kötelességnek kell eleget tennünk, hogy elhunyt tagtársaink halála feletti részvétünknek jegyzőkönyvileg is kifejezést adjunk. (Helyeslés.)

Ezek után áttérhetünk, t. közgyűlés, a tárgysorozat második pontjára: az 1883-dik évi számadások felülvizsgálására és az 1885-dik évi költségvetés megállapítására.

Mint méltóztatnak tudni, az igazgató választmány a közgyűlést megelőzőleg, egy albizottságot szokott kiküldeni kebeléből, azzal a megbizással, hogy a megelőző év számadásait részletesen megvizsgálja és a következő évi költségvetést előkészítse.

Ezen intézkedés a folyó évben is megtörtént s az igazgató választmány a kiküldött bizottság jelentése alapján a számadások és költségvetés-tervezet jóváhagyását kéri.

Az eddigi gyakorlat szerint azonban a számadásokat és a költségvetési javaslatot a közgyűlés is felül szokta vizsgáltatni, oly módon, hogy e célra a maga kebeléből is egy bizottságot küld ki. Mostani teendőnk tehát e bizottság megválasztása képezi, melybe részemről tagokul Belházy Emil m. kir. főerdőtanácsos ur elnöklete alatt, ki a választmányi bizottságban is részt vett, Kovács Albert kir. tanácsos urat, Szeged város képviselőjét és Chabada József polgármester urat, Körmöcz sz. kir. és főbányaváros képviselőjét hozom javaslatba. (Helyeslés). A bizottságot tehát felkérem, hogy a megejtendő vizsgálat eredményéről annak idejében részletes jelentést tenni sziveskedjék.

Most következik, t. közgyűlés, a tárgysorozat harmadik pontja: az igazgató választmány, nevezetesen elnök, két alelnök és harmincz igazgató választmányi tag választása.

Mint méltóztatnak tudni, alapszabályaink értelmében a választás titkos szavazás útján történik s a szavazatok összegyűjtésére egy három tagu bizottság küldetik ki. E bizottság elnökéül részemről Aidinger János kir. tanácsos és helybeli polgármester urat, tagjaiul pedig Roth Ignác kir. tanácsos és Havas József kir. erdőfelügyelő urat kérem fel. (Helyeslés). Ha méltóztatnak ebbe belenyugodni, akkor a szavazatok összeszedése idejére az ülést felfüggesztem, a t. bizottságot pedig felkérem, hogy a szavazatokat átvenni sziveskedjék.

(Szünet után).

Elnök: Miután a szavazatok mind beadattak s a bizottság azok összeszámitása céljából visszavonult, időnyerés céljából azt hiszem, czélszerű lesz folytatni a közgyűlést, addig is, míg a szavazás eredményéről a bizottság jelentést tehet.

A tárgysorozat negyedik pontja értelmében az igazgató választmány előterjesztése következik a mult évi közgyűlés határozata alapján tervezett egyesületi házszerzés ügyében.

Méltóztatassanak ez iránt a titkár ur előterjesztését meghallgatni.

Horváth Sándor titkár: Már titkári jelentésemben szerencsém volt, t. közgyűlés, megjelölni azokat a szempontokat, melyek az igazgató választmányt a házszerzés kérdésében vezették, s a melyek érett megfontolás után arra a megállapodásra juttatták, hogy egy szerényebb ház megszerzése vagy építése helyett inkább egy nagyobb, több igénynek megfelelő

középület emelését javasolja a t. közgyűlésnek, mely megfelelően az építészet követelményeinek, a főváros valamelyik előkelő pontján foglalhasson helyet.

A nélkül tehát, hogy az elmondottak ismétlésébe bocsátkoznám, csupán annyit vagyok bátor még e tekintben megemlíteni, hogy a választmány nézete szerint tisztán a gazdasági tekintetek is ezen terv mellett szólnak.

Mert kétségtelen, hogy egy nagyobb ház építése esetében a befektetett tőkék jóval több kamatot térítenek vissza aránylag az egyesületnek, mintha csupán egy kisebb, inkább csak saját mostani szükségleteinknek megfelelő szerényebb házat szerzünk, mely azonkívül, hogy az egyesületet helyiségekkel ellátja, mi más jövedelmet sem hajthat.

Főleg ezen okokból tehát az igazgató választmány bizonyos számított arra, hogy felfogását a t. közgyűlés is helyeselni fogja, s ennél fogva oda törekedett, hogy most, midőn megállapodásáról jelentést tesz, egyszersmind a kivitel módozataira nézve is határozott javaslatot terjeszthessen elő.

Mindjárt legelső ülésében tehát felkérte az elnökséget, hogy az említett megállapodáshoz képest egy megfelelő telket szemeljen ki a főváros alkalmas helyén, melyet azután megszerzés végett a közgyűlésnek ajánlani lehessen. Az elnökség e megbízatásban eljárván, legczélszerűbbnek találta az épülendő új országház környékén egy alkalmas helyet keresni s ezen megállapodásához képest azt ajánlotta, hogy az alkotmány-utca és honvéd-utca északkeleti sarkát képző 1030 helyrajzi számú telek megszerzésére tétessék kísérlet, mely Budapest főváros tulajdonát képezi s már régen eladásra van kitűzve.

Az igazgató választmány e telket az egyesület részére minden tekintetben megfelelőnek találván az elnökség javaslatát magáévá tette s az egyesület nevében haladéktalanul

kérelmet intézett a fővárosi tanácshoz az iránt, hogy e teleknek azon részét, mely az alkotmány-utcza szabályozása után vissza marad, egyesületünknek lehető mérsékelt áron és lehető előnyös fizetési feltételek mellett átengedje.

Kérelmünk eleinte kedvezőtlen sorsban részesült, a menyiben a főváros pénzügyi és gazdasági bizottsága, annak teljesítését nem ajánlotta. E kedvezőtlen határozatnak azonban csupán az a téves feltevés képezte alapját, hogy egyesületünk e helyen csupán egy kisebb, egy emeletes házat szándékozik építeni, a mi már a fennálló építészeti szabályok folytán sem volna megengedhető.

A fővárosi tanács ennél fogva, miután elnök ő excja által a kellő felvilágosításokkal elláttatott, a pénzügyi bizottság ezen javaslatával szemben is kimondta, hogy kérelmünk pártolandó.

Erre vonatkozó javaslatát azonban mindez ideig nem terjeszthette eldöntés végett a fővárosi közgyűlés elé, mert az alkotmány-utcza szabályozási vonala a legközelebbi időnkig nem volt megállapítva s így a telek átengedhető részének nagysága és ára sem volt megállapítható.

Addig is azonban kiadta kérelmünket a középítészeti bizottságnak, hogy e tárgyban maga is véleményt mondjon, később pedig, miután a középítészeti bizottság óhajtásunkat méltányosnak és teljesíthetőnek jelentette ki, újból visszaadta azt a pénzügyi bizottságnak, hogy az egységi árra nézve addig is, míg az alkotmány-utcza szabályozási kérdése eldől, javaslatot tegyen.

További lépések — sajnos — még nem tétettek a főváros részéről ezen ügyben, de mint az eddig történetekből is következtetni lehet, egyesületünknek biztos kilátása van, hogy óhajtása teljesedésbe megy.

Ennélfogva az igazgató választmány, jóllehet, részletes javaslattal nem állhat elő, azon kérelmet intézi a t. közgyűléshez, hogy elvileg egy nagyobb középület jellegével bíró egyesületi ház építtetését jóvá hagyni s ennek alapján a választmányt felhatalmazni méltóztatnék arra, hogy ha említett kérelmünk a főváros által kedvezően intéztetik el, az alkotmány-utcza és honvéd-utcza északkeleti sarkát képező 1030 helyrajzi számú telek átengedhető részét megvehesse, az arra építendő ház tervét elkészíttethesse, és ha az idő engedni fogja, a jövő közgyűlésig esetleg az építést is megkezdhesse. (Helyeslés).

Elnök: Ha a t. közgyűlés az igazgató választmány előterjesztését helyeselve, maga is elérkezettnek tartja az időt arra, hogy egyesületünk végleges elhelyezése céljából egy egyesületi ház építésének kérdésével behatóan foglalkozunk, akkor kérem kell a t. közgyűlést, hogy több ezzel összefüggő kérdésre nézve határozatot hozni szivesdkenék.

Első ezek között a telek-szerzés kérdése, melyre nézve az eddig történtek után nekem is teljes bizalmam van, hogy mint a titkár ur már előadta, az egyesületünk iránt mindig szívességgel viseltető fővárostól azt jutányosan megkaphatjuk.

Hogy a telek a körülményekhez képest jól van megválasztva, azt, úgy hiszem, egy tekintet a kiosztott térképre is igazolja. Ma még kevés épület áll a főváros azon részén, hol a kiszemelt telek helyet foglal, de mire az új országház felépül, előreláthatólag oly lendületet vesz az építkezés, hogy olcsón szerezni telket később nem lesz lehetséges. Ezért most kell megragadni az alkalmat, midőn a főváros szíves pártolása mellett reményünk van arra, hogy a már említett telket a régi becsárban megkaphatjuk.

Kérem tehát a t. közgyűlést, hogy az igazgató választmányt felhatalmazni sziveskedjék, miszerint a fővárossal a

tárgyalásokat tovább folytathassa s kedvező eredmény esetében a kiszemelt telket, az alkotmány-utca és honvéd-utca sarkán, az egyesület részére megvehesse és eziránt szerződést köthessen. (Helyeslés). Ha ezt elfogadni méltóztatnak, méltóztasanak egyuttal arra is felhatalmazni a választmányt, hogy a megveendő telekre nézve a viszonyoknak és építési követelményeknek megfelelő tervet készíttethessen s azoknak alapos megvizsgálása után az építkezést megkezdhesse, mert kívánatos, hogy az építés ne rögtönözve, hanem inkább lassabban történjék s ezen czélból mielőbb megkezdessék. (Helyeslés). Ha méltóztatnak ezt a felhatalmazást megadni, (Megadjuk!) áttérhetünk a költségek fedezésének kérdésére.

Az építkezésre egyesületünk természetesen meglevő kész tőkéit kell, hogy felhasználja, szükséges tehát, hogy a választmánynak felhatalmazás adassék, miszerint az egyesület értékpapirjait a szükséghez képest elárusíthassa és az építkezésbe fektethesse, továbbá, hogy az egyesület külön célokra szánt alapítványait is az építkezésre fordíthassa, megjegyezvén, hogy ezen alapítványok évi kamatai, addig, míg az építendő ház bérjövödelme rendelkezésre álland, az egyesület folyó jövedelmeiből lesznek fedezendőek. (Helyeslés).

Kapcsolatban ezzel felhatalmazandó volna továbbá a választmány arra is, hogy azon alapító tagokat, a kik alapítványaikat eddig készpénzben nem fizették be, felkérhesse, hogy a mennyiben megterhelhetés nélkül tehetik, az egyesület iránti tekintetből sziveskedjenek alapított tőkéiket egyszerre vagy részletekben lefizetni. (Helyeslés).

Ha a t. közgyűlés ezen felhatalmazást is megadni sziveskedik (Megadjuk!), akkor még csak azt kell figyelmébe ajánlanom, hogy a most hozott határozatok az alapszabályok némi változtatását vonják maguk után, s hogy ennél fogva az igazgató választmány megbizandó volna, hogy a szükséges

módosítások kieszközlése czéljából a kellő intézkedéseket megtegye. (Helyeslés).

Miután a t. közgyűlés ezen indítványomat is elfogadja, áttérhetünk a tárgysorozat ötödik pontjára: az igazgató választmány javaslatára a Deák Ferencz irodalmi alapítvány 1885-ik évi kamataiból kitűzendő pályakérdés tárgyában, melyet a titkár ur fog előterjeszteni. (Halljuk!)

Horváth Sándor titkár: T. közgyűlés! Az igazgató választmány, midőn mult évi megbízatásához képest ezen fontos kérdés megvitatásához fogott, elérkezettnek látta az időt, hogy mielőtt a következő évi 100 aranyos pályázat tárgyára nézve megállapodnék, részletes áttekintést szerezzen szakirodalmunk egész állásáról. Mindenekelőtt tehát egy szűkebb körű bizottságot küldött ki kebeléből azzal a feladattal, hogy irodalmunk meglévő termékeiről és összes kielégítetlen szükségleteiről részletes összeállítást készítsen, s ezeknek figyelembe vételével jelölje ki azon hézagokat, melyeket irodalmunkban legsürgősebben pótolnunk kell.

E bizottság feladatában eljárván, megállapodásáról részletes jelentést terjesztett a választmány elé, melyet az csekély módosítással magáévá tévén, most azon kéréssel terjeszt a t. közgyűlés, hogy annak megvitatásánál ne csak a jövő évi pályázatra vonatkozó javaslatot méltóztassék figyelembe venni, hanem egyuttal nyilatkozni kegyeskedjék azokra nézve is, a miket az igazgató választmány ezen jelentésében a jövőben kitűzendő pályakérdésekről elmondani jónak látott, mivel az igazgató választmány úgy van meggyőződve, hogy ha egyesületünk óhajtása a megirandó munkákra nézve előre köztudomásra hozatik, pályázataink sikere is jobban biztosítva lesz a jövőben.

A jelentés maga különben, melyről szólottam s melyet az igazgató válaszmány meghagyásából előterjeszteni szerencsém van, így hangzik :

Az Országos Erdészeti Egyesület eddigi irodalmi pályázatainál mindig azon szempontból indultunk ki, hogy az erdészeti irodalom támogatásánál első sorban a rendszeres kézi- és tankönyvek megíratására kell főszűlyt fektetnünk.

Az igazgató válaszmány most is ezt az elvet tartja szem előtt, minthogy azonban irodalmunk helyzetének figyelembe vétele arra a meggyőződésre jutatta, hogy szakunk igényei e tekintetben még a legjobban kivannak elégitve, jónak látta ez uttal a gyakorlati élet szükségleteit is figyelembe venni, hogy így könnyebben kijelölhetők legyenek azon szükségleteink, melyeket első sorban pótolnunk kell.

Ennélfogva a tan- és kézikönyveken kívül számba vetük egyszersmind azt is, a mit az irodalom más fajta termékeiből birunk s e számbavételnél a következőket találtuk:

1. A tanítás és elméleti kiképzésre szolgáló munkák közül meg vannak írva:

az erdészeti talajtan, az időjárásstan (fordítás), az erdészeti rovarstan, az erdőtenyésztéstan, az erdőhasználattan, az erdőbecsléstan, az erdőérték-számítástan és az erdővédelem alapvonalai.

Ezen kívül pályázat tárgyát képezik, s így remélhetőleg már közelebről megíratnak:

az erdészeti növénytan és az erdőrendezéstan.

2. A gyakorlati erdőgazdaság számára irt művek közül rendelkezésre állanak:

a) az encyclopaedicus munkák csoportjában:

az „Erdőőr vagy az erdészet alapvonalai“, továbbá a „Közérdész“ és az „Erdészeti kézikönyv“ czimű munkák.

b) a segédkönyvek csoportjában : az „Erdőtörvény magyarázatá“-nak három különféle kiadása, az „Erdészeti rendeletek tárá“-nak 3 évfolyama, az „Erdészeti zsebnaptár“ 3 évfolyama, az „Erdészeti segédtablák“, az „Építési illetékiszabás“, és egy „Rügy- és levélkulcs“ czimű munka ;

c) az erdészeti statistika köréből: a magyar államerdők gazdasági és kereskedelmi leírása ;

d) és végül az egyes külön álló kérdésekkel foglalkozó tanulmányok és értekezések közül :

„A mezőség kopárainak befásítása“, „Az erdők a párisi világkiállításon“, „Erdészeti teendőink“, „Beszélgetések az erdőtörvényről“ és „A futóhomok befásítása“ czimű kisebb munkák, melyekhez még az „Erdészeti Lapok“ 23 évfolyamában megjelent kisebb-nagyobb értekezések számíthatók.

Összehasonlítva az itt felsorolt termékeket szakunk szükségleteivel, irodalmunk érezhetőbb hiányait a következőkben jelölhetjük meg :

Szükségünk volna :

a) rendszeres tankönyveink kiegészítése céljából ;

1. az „Erdészeti építészet“ kézi könyvére, mely szakunk igényeihez mérten a polgári építészetén kívül az ut- és vízépitészetet is felölelné ;

2. az „Erdészeti felmérés“ kézi könyvére, mely a tudomány ezen ágába tartozó anyagot az erdészet gyakorlati igényeinek megfelelően tárgyalná ;

3. az „Erdészeti háztartás“-tan kézi könyvére, mely az erdészeti hivatalok szervezését, az ügyvitel berendezését, az anyag- és pénzszámadások vezetését és a tisztviselők és alisztek pragmaticáját ölelné fel ;

4. egy „Erdészeti iparműtan“-ra, mely kiterjedne az erdészettel kapcsolatos technikai és chemiai iparágakra, és végül ;

5. az „Erdészeti statistika“, „Erdészeti irodalomtörténet“, „Állattan“ és „Vadászat“-tan kézi könyveire;

b) a gyakorlati élet szükségleteinek szempontjából kitünő szolgálatot tenne egy általános statistika, mely a magyar állam-erdők statistikájának kiegészítéseül az összes erdőkre kiterjedne. Azután az erdészeti kísérletügy megindítása és rendezése céljából, szükséges volna egy rendszeres utmutatás, mely az erdőgazdaság minden ágában tájékozásul szolgálna a kísérletek keresztül vitelére nézve s egyuttal az anyag czélszerű feldolgozása tekintetében is egyöntetű eljárást tenne lehetővé. Mindenekfelett azonban megoldandók lennének azok a kérdések, melyek a hazai erdőgazdaság fejlődésével időnként szoros kapcsolatban állanak, s melyek közül mi ezuttal csupán a vizmosások és kopár területek beerdősítésének és a magyarországi tölgyesek jó karba hozatalának kérdését említjük fel.

Ezek képezik szakirodalmunknak azon főbb hiányait, melyeket véleményünk szerint pótolni kell. Szükségesnek tartjuk azonban megjegyezni, hogy az elősoroltak közül az „Erdészeti Állattan“ kézikönyvét, továbbá a magyarországi erdők általános statistikai leírását és a kísérletügy szervezését részünkről nem tartjuk alkalmas pályázati tárgyakká.

Az elsőt ugyanis a célnak megfelelően csak úgy lehetne megírni, ha arra egy szaktudós és egy erdész közösen vállalkoznának; egyesületünk tehát e mű létrehozását legfeljebb megbízás útján segítheti elő.

A másodikat pedig, nézetünk szerint, csak a nagyméltóságú földmívelési ministerium készíttetheti el, mert megbízható adatokat ily statistikai munkához csak hivatalos uton lehet beszerezni. Végül a kísérleti ügy szervezését szintén nem lehet pályázatra kitűzni, mert kifogástalan utasítást e tekintetben csak a kísérletügy egyes ágaiban részletesen tájé-

kozott szakemberek összhangzó együttes megállapodása hozhat létre.

Ezek tehát a szóban forgó pályázat tárgyának megállapításánál figyelmen kívül hagyandók.

Ép így mellőzhetők volnának ezuttal az „Erdészeti statistika“ kézikönyve, az „Erdészi irodalomtörténet“ és a „Vadásztan“ kézikönyve is, mert bár mindenik egy-egy hézagát pótolná irodalmunknak, megjelenésük még most nem mondható égetően szükségesnek.

Ezek szerint: az „Építészet“, „Felmérés“, „Háztartástan“, „Iparműtan“ és a fenebb legutoljára említett specialis kérdések volnának azok, melyek közül a mostani pályakérdést kiválasztani kell.

Azonban itt is kénytelenek vagyunk megjegyezni, hogy az „Erdészeti építészet“, „Erdészeti felmérés“, „Erdészeti háztartástan“ és „Erdészeti iparműtan“ megírásának kérdését még nem tartjuk eléggé érettnak a pályázat kiírására s bármily szükségesnek tartjuk is azoknak mielőbbi megjelenését, egyesületünk ezen irányban teendő lépéseit egy időre elhalasztani véljük. Mert meggyőződésünk szerint e munkák megírásához még nincs eléggé előkészítve és összehordva az az anyag, melylyel az írónak okvetetlenül rendelkezni kell, ha művének gyakorlati irányu részeiben a hazai viszonyokat, a fennálló intézményeket s általában a meglevőt behatóan ismertetni, kellőleg méltatni s ezekhez képest a javításokat és változtatásokat gyakorlati eredménynyel kijelölni és szabatosan megismertetni kívánja.

Másfelől azt sem lehet tagadni, hogy e munkák megírására, még azon kedvező esetben is, ha az anyag rendelkezésre áll, aránylag véve hosszú idő szükséges s ennél fogva a kiírandó pályázatoknak csak akkor lehet sikere, ha az arra hivatottak jó előre hozzáfoghatnak munkájukhoz.

Ezeknél fogva ezen munkákat sem ajánlhatjuk most a kérdéses pályázat tárgyául, de épen az előbb említett szempontból czélszerűnek találónók, ha a tisztelt közgyűlés az általunk itt elmondottak helyeslése által már most figyelmeztetné az illetőket arra, hogy későbbi irodalmi pályázatainknál ezen munkákra is rá kerül a sor.

A most szóban forgó pályázat tárgyát tehát, véleményünk szerint, azon specialis gazdasági kérdések közül kellene választani, melyek közül fennebb a vízmosások és kopár területek beerdősítését és a magyarországi tölgyesek jó karba hozatalának és okszerű kezelésének kérdését emeltük ki.

Az elsőnek szakavatott megoldása kétségkívül méltó társa lenne a futóhomok megkötéséről irt pályamunkának; nehézséget képez azonban az a körülmény, hogy a kérdés összefüggésben áll nem csak az erdőtörvénnyel, hanem a megalkotandó vízjogi törvénnyel is, s így az irónak nem csak a kopár területek befásítása ügyében eddig tett kormányintézkedéseket, hanem a későbbieket is figyelembe kell venni, mivel különben javaslatai nem állnának összhangban a törvényes követelményekkel.

Pályázat tárgyát tehát most e kérdés sem képezheti.

Mindezeknél fogva részünkről egy oly munka megiratását ajánljuk, melynek a magyarországi tölgyesek jelenlegi állapotának részletes leírása s azok jó karba hozásának módjai, továbbá a tölgyesek apadásának okai és az ebből származó bajok orvoslása képezik tárgyát. Mert ugy vagyunk meggyőződve, hogy ezek a kérdések napjainkban, midőn az értékes tölgyesek különösen az alvidéken oly rohamosan apadnak, nem csak időszerűek, de gyakorlati haszonnal is járók s az Országos Erdészeti Egyesület igen nagy szolgálatot tenne szakunknak, ha azoknak szakavatott megoldását pályázata által elősegitené.

Tisztelettel kérjük tehát a t. közgyűlést, hogy ezen javaslatunkat elfogadni kegyeskedjék.

Kérelmünk teljesítése esetére van szerencsénk egyuttal a pályakérdés szövegezését is előterjeszteni, mely, nézetünk szerint, következően volna megállapítandó:

„Az Országos Erdészeti Egyesület az alább következő feltételek mellett pályázatot hirdet egy népszerű nyelven irt munkára, mely a magyarhoni tölgyfajok rövid ismertetésével hazánk tölgyeseinek jelenlegi állapotát és azok jó karba hozásának módjait, továbbá a tölgyesek apadásának okait s ezen baj megakadályozásának és orvoslásának eszközeit röviden és világosan tárgyalja.

A pályamunka az egyesületi alapszabályok 70—78. §§-aiban foglalt határozatoknak lesz alávetve s dija 100 darab arany, 550 forint értékkel.

Az idegen kézzel írott és jeligével ellátott pályamunka az író nevét rejtő jeligés levéllel együtt, legkésőbb 1886. márczius 31-éig az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál benyújtandó“.

Elnök: T. közgyűlés! az előadottak után úgy hiszem, mindenekelőtt azon elvi kérdésre nézve kell határoznunk, vajjon elfogadjuk-e az igazgató választmánynak azon javaslatát, hogy a jövőben kitűzendő pályakérdések sorozata már ezen közgyűlésből közzétéssék. Én részemről mindenesetre hasznosnak tartom, ha az irodalommal foglalkozó szakférfiak ezen az uton tájékozással láttatnak el arra nézve, hogy minő kérdések lesznek jövőre pályázatra kitűzve, mert mint az eddigi tapasztalatok mutatják, 1—2 évi határidő nem mindig elégséges arra, hogy valamely kérdés alaposan ki legyen dolgozható s ennél fogva igen czélszerű, ha az illetőknek módot

nyújtunk arra, hogy az előreláthatólag sorra kerülő kérdések kidolgozására előre készüljenek.

Kérdem tehát a t. közgyűlést, méltóztatik-e helyeselni általánosságban az igazgató választmány előterjesztését? (Helyeslés.) Eszerint kimondom határozatilag, hogy a közgyűlés a jövőben pályázatra kitűzendő kérdések iránt előterjesztett választmányi előterjesztést helyesléssel fogadta.

És most méltóztatassanak nyilatkozni arra nézve, elfogadatik-e a választmány javaslata a jövő évi pályázat tárgyára nézve? (Elfogadjuk!) Eszerint a Deák Ferencz alapítvány 1885-dik évi 100 aranyos jutalma a választmány által javasolt kérdésre fog kitűzteni oly feltétellel, hogy a pályázat 1886. márczius végén fog lejárni.

A tárgysorozat 5-ik pontja ezzel le levén tárgyalva, áttérhetünk t. közgyűlés a megvitatásra kitűzött szakkérdésekre.

Első ezek között: a helyi erdőgazdasági viszonyok ismertetése és az ezek érdekében netalán szükséges teendők megjelölése, mely kérdésekben az eszmecsere bevezetését Girtl Vincze káptalani főerdész ur volt szíves elvállalni, dolgozatát azonban, miután annak előadásában Girtl ur gyengélkedése miatt akadályozva van, báró Feilitzsch Arthur k. alerdőfelügyelő ur lesz szíves felolvasni.

Br. Feilitzsch olvassa az értekezést, mely az „Erdészeti Lapok“ következő füzetében egész terjedelmében közölni fog.

Elnökök: Az előadott igen érdekes ismertetést azt hiszem, a t. közgyűlésnek legtöbb tagja csak akkor fogja helyesen megérteni, ha a benne érintett viszonyok felől a helyszínén is tájékozást szerez. (Helyeslés). Én tehát úgy vélem, legczélsezerűbb lesz e kérdés megbeszélését akkorra halasztani el, midőn a környéken fekvő erdőket megszemléltük. Legczélse-

rübb lesz talán, ha a holnapra tervezett szemle után térünk rá ismét e kérdés megbeszélésére. (Helyeslés). Ha javaslatomat el méltóztatnak fogadni, áttérhetünk a második kérdésre, mely felett Fekete Lajos erdőtanácsos ur lesz szíves elmondani nézeteit.

(Fekete Lajos általános helyesléssel fogadott előadását a selmeczi erdőakadémia reformja ügyében az „Erdészeti Lapok“ következő füzete egész terjedelmében közölni fogja.)

Elnök: Azt hiszem, t. közgyűlés, mindnyájan érdeklő hallgattuk meg Fekete erdőtanácsos ur szakszerű előadását, mely a selmeczi erdőakadémia történetének és jelenlegi helyzetének hű képét adja. A t. előadó ur kétségkívül a leghivatottabb arra, hogy e tekintetben javaslatokkal lépjen fel, de azt hiszem, hogy az általa előterjesztett reformtervezet részleteinek megvitatását itt a közgyűlésnek egy tagja sem véli lehetségesnek. Egy oly tantervnek s egyszersmind végleges tan-szervezetnek a megállapítása, a minőről itt szó van, oly részletes munkát és oly sok oldalú megfontolást igényel, hogy ezen feladat megoldásába egy közgyűlés nem bocsátkozhatik.

A mi azonban a selmeczi felsőbb erdőszeti tanintézet reformálásának szükségességét általánosságban illeti, ez ellen, azt hiszem, azon alapos indokolás után, melylyel a t. előadó ur nézeteit támogatta, sekinek sincs kifogása, s ennél fogva mindnyájan elfogadhatjuk azon indítványát, hogy az igazgató választmány bizassék meg azzal, miszerint lehetőségig tegye meg a lépéseket arra nézve, hogy ezen intézet minél előbb az erdőszet mai színvonalára emeltessék s nevezetesen a kormánytól hasson közre az iránt, hogy ezen ügy részéről bokros teendői közepette is előkészítettessék és megfelelő módon megoldassék. (Helyeslés).

Ha a t. közgyűlés ezen javaslataimat elfogadni méltóztatik, átfogunk térni a harmadik szakkérdés tárgyalására.

Ezt megelőzőleg azonban czélszerű volna talán a szavazatszedő bizottság jelentését meghallgatni, melyet a küldöttség elnöke Aidinger János kir. tanácsos ur lesz szives előterjeszteni. (Halljuk!)

Aidinger János: T. közgyűlés! Az elnökletem alatt kiküldött bizottság nevében van szerencsém jelenteni, hogy a megejtett szavazásnál összesen 89 szavazó lap adatott be, melyeknek összeszámítása után az eredményt következőknek találtuk.

Megválasztottak: az egyesület elnökévé gróf Tisza Lajos ő nagyméltósága, első alelnökké kálnoki Bedő Albert ő mga, második alelnökké gróf Bánffy Béla ő méltósága, mindhárman az összes szavazatokkal. (Hosszantartó élénk éljenzés).

Megválasztottak továbbá igazgató választmányi tagokká: Abrudbányai Béla, gr. Andrássy Gyula, Balás Vincze, Belházy Emil, Bikkal Nándor, Bothó Imre, Divald Adolf, Eleöd Jósa, Fekete Lajos, Garlathy Kálmán, Ghyczy Emil, Hoffmann Sándor, gróf Khuen Hédeváry Károly, Lónyay Gábor, Luczenbacher Pál, Rónai Antal, Rutska Tivadar, Scholcz Rezső, Sóltz Gyula, Szabó Adolf, gróf Széchényi Pál, Szécsi Zsigmond valamennyien egyhangulag; továbbá Illés Nándor 88 szavazattal, Tisza László 88 szavazattal, Vanke Sándor 88 szavazattal, Kallina Károly 87 szavazattal, Máday Izidor 74 szavazattal, gróf Károlyi Tibor 61 szavazattal, Hómann Bálint 53 szavazattal és Tomcsányi Gyula 49 szavazattal. (Élénk éljenzés).

Elnök: Méltóztassanak tőlem az ujonnan megválasztott igazgató választmány összes tagjai nevében keresetlen szavakban kifejezett hálás köszönetünket elfogadni az irántunk tanusított bizalomért. (Éljenzés). Ha rövid és keresetlen szavakban tudom is csak tolmácsolni hálánkat, legyenek meg-

győződve, hogy azért mindnyájan nagyra becsüljük e bizalmat s érezzük azon kötelességeket is, melyek ezen bizalomból folynak.

Mi nem fogunk lankadni továbbra sem munkásságunkban. (Éljenzés). Ugyanazon erélylyel, ugyanazon igyekezettel fogunk eleget tenni kötelességünknek mint eddig, s erre azon meg-tisztelő bizalmon kívül, melyben a t. közgyűlés most minket részesített, még azon meleg érdeklődés is sarkalni fog, melylyel mi az országos erdészeti ügy iránt viseltetünk. (Hosz-szan tartó zajos éljenzés).

Méltóztassanak most a tárgyalásra kitűzött harmadik szakkérdés fölött Tomcsányi Gusztáv erdőmérnök ur elő-adását meghallgatni,

Tomcsányi Gusztáv olvassa értekezését a következő kérdésről: „Minő okoknak tulajdonítható, hogy hazánkban a szelid gesztenye (*Castanea vesca*) elterjedése annyira korlátolt, jóllehet fája és gyümölcse igen értékes?

Kívánatos-e, hogy hazánkban ezen fanem megtelepítésére nagyobb súlyt helyezzen az erdőgazdaság, s ha igen, mely vidékek lennének e célra kiválóan alkalmasak?

Mily termőhelyen és minő módon volna az erdősités nagyban gyakorlati eredménynyel eszközzendő, s minő czélok és elvek szerint kellene a gesztenyéseket kezelni, hogy gazdasági eredményük ugy a fát fogyasztó közönség, mint az erdőbirtokos igényeit kielégitse?

(Az értekezést lásd az „Erdészeti Lapok“ ugyanezen fűzetében).

Elnök: Tomcsányi ur kimerítő előadása bizonyára bő anyagot nyujt a kérdés iránt érdeklődőknek ugy a tájé-kozásra mint a hozzászólásra. Minthogy azonban az idő most már előrehaladt, ugy hiszem, legczélszerűbb lesz, ha ezt a

kérdést is a helyi viszonyok megbeszélésével együtt a holnap tartandó ülésen vesszük ismét tárgyalás alá. (Helyeslés).

Most tehát nincs más hátra, minthogy a mai ülést bezárjuk, ezt megelőzőleg azonban tudatnom kell a t. közgyűléssel, hogy Zsolnai ur felkérte egyesületünk tagjait, hogy a mai nap folyamán majolika gyárát meglátogatni sziveskedjenek.

Ezzel a mai ülést bezárom.

**Második ülés Szent-Lászlón a püspökség vadászkastélyában 1884.
szeptember 16-án.**

Elnök: Tegnap határozatunk értelmében folytatni fogjuk a közgyűlést. Tárgyalásra mindenekelőtt Girtl Vincze ur ismertetését tűzöm ki, melyet tegnap a helyi erdőgazdasági viszonyokról előadott, s melyhez most már, midőn a közelben fekvő erdőket megszemléltük, hozzászólhatnak mások is. Múlttassanak tehát észrevételeiket előadni.

Fekete Lajos: Miután nekem alkalmam volt a napokban az itt szóban forgó területet részletesebben is megtekinteni, bátor leszek a tegnapi ülésben elmondottakhoz néhány megjegyzést fűzni. (Halljuk!)

Azokat, a miket e vidék erdőgazdasági feladatairól Girtl t. főerdész ur bevezető előadásában hallottunk, úgy hiszem, legnagyobb részben mindnyájan helyeselhetjük.

Nem is azért szólok fel, mintha ezen előadás egyes tételeit helyreigazítani akarnám, hanem, hogy kiemeljek egyet-mást, a mit részemről fontosnak tartok.

Mint mindnyájan meggyőződünk, azok a déli verőfényes oldalak, hol az ültetvényeket láttuk, igen meleg s a mi erdős helyeinkhez képest mondhatni forró klimával bírnak, mihez hozzájárul még az is, hogy a szőlők közelében a kőzet, mely a termőtalajt szolgáltatja, mészkő. Maga a talaj helyenként

mély ugyan e területen, de a hol a birkalegeltetésnek nyomai erősebben láthatók, csupasz kősziklát is találhat az ember.

Ily termőhelyi viszonyok között, hol az erdei fák a táplálásukra legszükségesebb elemet, a vizet épen nem találják meg fölös mennyiségben, a hol annak minden csöpjére nagy szükségük van, úgy hiszem, a legelső és legfontosabb feladat, mely az erdőtenyésztőre vár, az, hogy az erdősitésre használt fanemeket nagy figyelemmel és szerencsével válaszsza meg. Ez a kérdés, melynek megítélésénél nem szabad hibát elkövetnünk, mert ettől függ leginkább fáradozásaink sikere. (Helyeslés).

Én — hogy e tekintetbeni nézeteimnek kifejezést adjak — azt tartom t. közgyűlés, hogy a mélyebb talaju, egyenesebb fekvésű helyeken a dió és gesztenye igen helyén lenne.

Nem csak az előbb elmondottak igazolják e feltevésemet, de megerősítik meggyőződésemet a közvetlen tapasztalatok is, mert hisz már most is igen szép, egészséges gesztenyéseket láthatni e helyen, melyeknek egészséges zöldje valóban jó hatással van a szemlélőre. És láttam meglehetősen szép diófákat és tudom azt is, hogy a közelfekvő szőlőkben pompás termésű diófák vannak.

Megjegyzem azonban, hogy én e két fanem közül sem az egyiket, sem a másikat nem azzal a célzattal ajánlom a fenebb említett kisebb kiterjedésű helyekre, hogy belőlük erdőt telepítsenek, hanem azt ohajtanám, hogy gyümölcsösökként kezeljék azokat, mintán elvitázhatatlan, hogy jó gyümölcsösök ma még többet jövedelmezhetnek mint akár a legjobb erdő.

A szőlők közelében lévő déli oldalak jobb talaju részein külkereskedésre alkalmas jófajú dió és gesztenye ültetvények néhány évtized alatt mindenesetre oly jövedelmet hajthatnának, a minőt semmiféle erdő sem adhatna.

A terület többi részeire, teljesen egyetértve Girtl t. barátommal, általában a tölgyeket ajánlom. Maguk a természeti viszonyok is erre utalnak, mert hisz a molyhos tölgy (*Quercus pubescens*) oly nagy mértékben fordul elő, hogy — azokon a területeken legalább, melyeket én bejártam — ezt kell a főfanemnek tekinteni. A köves és sekély talaju részekre, hol a gyorsabban növvő fanemekkel nem lehet sikert elérni, mindenesetre ezt a fanemet ajánlanám továbbra is.

A jobb és mélyebb talaju helyeken azután kísérletet kellene tenni egy másik tölgygyel, a magyar tölgygyel (*Quercus conferta*) is, mely a Bánságban hasonló viszonyok között meglehetősen jól nő, a melegtől és szárazságtól nem szenved, sarjadzási képessége elpusztíthatlan s ezenfelül kitünő műfát ad.

A többi tölgyeket legfeljebb a jobb és mélyebb talajon és a verőfénynek kevésbé kitett oldalakon ajánlhatnám. Talaj-ápolás szempontjából jó volna a tölgyeket azután gyertyán és bükkal keverve nevelni, de csak azon esetben, ha a felujtás, tisztítás és áterdülés a tölgyre való tekintettel gondosan és szakértelemmel történik.

Különben hézagpótlóul az ákác is figyelmet érdemel, mivel e fanemből a jobb helyeken igen szép növéssü, sürü fiatalosokat lehet látni, s e fanem kitünő szőlőkarót — a minek itt nagy értéke van — és igen jó műfát szolgáltatathat.

A fenyőfélék közül mindenekelőtt a fekete fenyőt láttam alkalmazva s ezt talajjavító képességénél fogva a sekély talaju köves helyekre magam is ajánlhatom, bár megjegyzem, hogy nagyobb mérvü alkalmazását fájának értéktelensége e vidéken nem engedi meg. Meglehet azonban e köves talajon nem lesz oly torha, törékeny és kevésbé tartós a fája, mint a mély agyagos talajon. E fanemet különben a város közelében fekvő részekre már decoratív szempontból is ajánlani lehet, mert

kétségtelen, hogy például a Tetye feletti sziklás oldalak szépségét igen emelné.

Kísérletet lehetne tenni legalább kicsiben a pinus maritimával is, mint ez meglehetősen szerencsével Selmecezen történt. És meglehetősen kísérteni a pinus sylvestris megtelepítését is, bár a főszempont itt, mint fennebb említém, egyedül a talajjavítás lehet.

A lúczfenyővel tett kísérletek dicsérendők ugyan, de azt bizonyítják, hogy e fanem nem idevaló, a mi egyébiránt a talaj és levegő száraz és meleg voltából is következik.

Még az üzemmódra nézve volna egy rövid megjegyzésem, az t. i., hogy bár én is a szálerdő barátja vagyok s különösen ilyen helyeken, mint a minők az itteniek, mindenütt szálerdőt szeretnék látni, még sem mondanám ki olyan mereven, mint a kérdés bevezetője, hogy a sarjerdőüzemet itt nem lehet alkalmazni. A cél mindenesetre az kell hogy legyen, hogy itt egykor szép szálás erdők diszelegjenek, de e mellett nem szabad feledni azt sem, hogy a sarjerdőből szálerdőbe való átmenet igen nehéz és csak idők multán történhetik meg. (Helyeslés).

Hómann Bálint: A tegnapi és ma hallottak után engedje meg a t. közgyűlés, hogy röviden én is hozzászóljak a kérdéshez.

Én t. közgyűlés, azt tartom, hogy minden birtokosnak, kinek erdeje sarjüzemben kezeltek, érdekében áll, hogy a nagy tömegben termelt vékony anyag mellett, nagy méretű vastagabb épület- és szerszámfával is rendelkezék.

Ezen célból tehát célszerűnek, sőt szükségesnek tartom, hogy az évi vágásokban bizonyos mennyiségű egészséges, jó növéssü fa mint főfa fenhagyassék, nemcsak a 15—20 éves fordáju, cserkéreg termelésre szánt sarjerdőkben, hanem a 20—40 éves fordáju közönséges sarjerdőkben is, mert ha ez

nem történik, sem ültetésre makkal, sem gazdasági és más célokra erősebb méretű értékesebb szerszámfával nem rendelkezhetünk.

A 60—80 éves fordában kezelt sarjerdőkben már kevésbé szükséges az ilyen főfák meghagyása, bár kétségtelen, hogy a makktermés fokozása és a nagyobb méretű faválasztékok előállítására itt is kívánatosabbá tehetik e gazdasági művelés alkalmazását.

Hangsúlyozni kívánom azonban, hogy én a felfákat, melyekről szólottam, nem úgy kívánom fentartani, mint eddig szokásban volt, hogy t. i. az egyes fák az egész vágásterületen egyenletesen elosztva, tekintet nélkül a termőhelyre és tekintet nélkül a hajlásra választassanak ki, mert ez az eljárás nem vezethet célhoz, mivel mint tudjuk, az egyenként álló fák exponált helyzetükben a széltől és zuzmarától igen sokat szenvednek, csúcsukon száradni kezdenek, alant galyakat hajtának s a körülöttük lévő fiatalost annyira nyomják, hogy mindezek miatt az ilyen felfákat már időközben le kell vágni és eltakarítani,

Az én véleményem szerint a felfákkal teljes sikert csak akkor érhetünk el, ha azokat nem egyenként, hanem egy vagy több csoportba tömörítve tartjuk fenn, oly módon például, hogy ha az erdő szabályos állapotban van és az évi szabályos hozamok rendszeres vágássorozatban üzemterv szerint használatnak ki, a kívánt mennyiségű felfát minden egyes vágásban külön csoportban tartjuk fenn.

A kiválasztásnál természetesen ügyelni kell a termőhelyi viszonyokra is, s ha például minden egyes vágásterületen nem volnának alkalmas törzsek, akkor több vágás számára egy csoportban tartjuk fenn a felfákat.

Ha az erdő nem rendszeres üzemterv szerint kezelik, akkor még könnyebb az eljárás, mert ily esetben, ha szük-

séges, az összes felfákat külön tartalék erdőben szakíthatjuk ki.

Már most, hogy ezen rezervált erdő, vagy az előbb említett csoportok hogyan kezeltessenek, az az erdész éles-és gyakorlott szemére lesz bízva, mert hiszen minden specialis esetre szabályt felállítani nem lehet. Itt nem lesz szó szál-, közép-, sarj- vagy szállaló üzembről, hanem a viszonyoknak megfelelő gazdálkodásról, mely oda irányul, hogy a makktermés fokoztassék, megfelelő szerszámfa készlet neveltessék és e mellett a felujítás is czélszerűen eszközöltessék. Én — hogy egy konkrét esetet hozzak fel — az első évben bevetem fészkes vetéssel az állapot makkal és kivágatom a fenhagyásra nem alkalmas fákat. Azután kiritkitom az állapot annyira, hogy a felfák koronái 1—2 méter távolságra álljanak egymástól, a tölgy sarjadékot kimélem, a gyertyán sarjadékot gúzsvevzőnek, a többi elegyes sarjadékot pedig rözsefának kiszedetem, stb.

Máshelyütt természetesen más eljárás lesz czélszerű, mert ily dolgokban főleg a helyi viszonyok határoznak.

Általánosságban azonban ismételni kívánom, hogy én a felfák meghagyását czélszerűnek és szükségesnek tartom, de az erre alkalmas törzseket nem elszórtan az egész vágásterületen egyenletesen elosztva vélem kijelölendőnek, hanem minden vágásterületen külön csoportban, vagy ha ez nem lehetséges, több vágásterület számára egy nagyobb csoportban, vagy pedig külön tartalék erdőben.

Illés Nándor: Csupán néhány megjegyzést kívánok tenni a tegnap előadottakra, melyek azonban nem kifogások akarnak lenni, hanem általános erdészeti elvekre vonatkoznak. (Halljuk).

Szükségesnek tartom e tekintetben a felszólalást, mert nekem úgy látszik, mintha azokra nézve, a miket felhozni

akarok, a kérdés nem volna teljesen tisztázva, vagy legalább a nézetek eltérnének.

A t. értekező ur azt mondta, hogy a hol a talaj sekély, ott a sarjerdőgazdaságnak nincsen helye, s illetőleg úgy fejezte ki magát, hogy ha a talaj elég mély, üde és erőteljes, ott a sarjerdő, különben pedig a szálerdő gazdaság van helyén.

Én úgy gondolom, hogy éppen a talajviszonyok főleg azok, melyek az üzemmódra nézve határozók, eltekintve a gazdasági viszonyoktól, melyek itt kérdésen kívül esnek. Én azt láttam az életben, hogy a hol a talaj sekély, ott a magas szálfá, az idős fa meg nem él.

Azt tapasztaljuk, hogy ily helyeken 30—40 éves korban már csonkásodni kezdenek a fák, homokos talajban pedig a 40 éves koron túl. Én tehát éppen megfordítva azon véleményemet merném nyilvánítani, hogy sekély talajon oly fáknek van helye, melyek nem hatolnak le mélyen a talaj alsóbb rétegeibe. Minthogy tudvalevőleg a sarjak gyökerei nem hatolnak mélyre és a vezérgyökerek elhalása után az oldalgöyke-rekből vegetálnak, voltaképen oly talajon van inkább helye a sarjerdőnek, a mely a szálerdőnek sekély. Ha jól emlékszem, az „Erdészeti Lapok“-ban meg volt világítva egyik szaktársunk által azon kérdés, hogy a sarjerdőgazdaság jól kezelve nem éli ki a talajt. Csak futólag akarom megemlíteni, hogy a mennyire én tudom, ez áll, ha a sarjerdő kellő tömörségben van tartva, s ha oly fanemek közé, melyek a talajt jó karban tartani nem képesek, olyanok vegyítettnek, melyek a talaj jó karban tartására közreműködnek. Csak példaképen említem meg, hogy ha az itteni meszes talajon az itt honos cserjéken kívül kiváltképen mogyoró elegyítettnek a sarjak közé, azok talaja teljes záródás mellett nem csak jó karban maradna, hanem javulna is. A mogyoró ezenkívül nem megvetendő mellékhasználatot adhatna az itteni klimai viszonyok között. Arra

is óhajtánám még a figyelmet felhívni, hogy a szálerdő nem mindég képes a talajt feltétlenül megvédeni, mert ily meredek, exponált, sekély rétegű talajon mint az itteni lejtőké, a nagy fák koronája alól, mikor azok bizonyos masságra felemelkedtek, a szél s a víz könnyen elhordja a lombot és a televényt s oldalról a napsugarak is könnyen behatolnak és kiszáritják a földet.

A másik kérdés, melyhez hozzászólani akarok, a forda. Az mondatik, majdnem általában az országban, hogy szálerdőben a 80 éves forda a leghelyesebb. Engem már sokszor kérdeztek az életben: Ön szakember, mondja meg, mikor érett a fa levágásra. Az ilyen kérdésre vajmi nehéz feleletet adni, mert általános szabályt felállítani nagyon bajos. Még is azt gondolom, hogy azt bátran lehet mondani, a fa akkor érett, midőn legjobban használható, midőn a legjobban értékesíthető.

Van talán két éve annak, hogy e vidéken megfordultam, s akkor erdőrendezési szempontból azon kérdés intéztetett hozzám, mondjam meg, melyik kor legyen a forda kora? Én nem ismertem a viszonyokat, nem jártam be az erdőt, hanem kísérletképen azt kérdeztem, mely választékok azok, melyek itt legjobban értékesíthetők? Azt mondták a bányafa? Mily korban állitható elő ez legjobban? Az 50—70 éves korban. Akkor ez a megfelelő forda. Nem lehet tehát apodiktice általában kimondani, hogy a fordának 80 évesnek kell lenni, mert nem mindenütt kívánják azt meg a kelendőségi viszonyok és a mit hangsúlyozni óhajtánék, véleményem szerint nem szükséges, hogy a forda éppen páros évtizedekből álljon, mert az utolsó évtized lehet fél korszak is.

Értekező ur a fokozatos felujítást ajánlotta. Nem lehet, hogy e kérdést itt meg ne érintsem, annál is inkább, mert néhány nem szakember is van itt jelen. Nem szaktársaim,

hanem ez utóbbiak miatt kívánom felemlíteni, hogy valóban sajnós az, hogy a fokozatos felujításnak oly kevés pártolója van, és oly kevés vidéken van alkalmazásban. Valóban ha látjuk azon területeket, kivált a déli oldalakon, melyeken végig mentünk s ezek közül a hetényi részt, elszomorodva kell mondanunk, hogy Isten és ember ellen elkövetett bűn volt, e területet tarra vágni. És ha tovább is tarra fogják vágni, azt könnyű lesz megtenni, könnyebb mint a fokozatos vágás ismételt vágásaival, de sok pénzbe, sok időbe, sok türelembe fog kerülni az újraerdősítés.

Nem felesleges az áterdőlésről is megemlékezni. T. szak-társunk azt mondta, hogy az áterdőlés kezd használtatni. Csak vendégeink kedvéért emelek óvó szót, mert tagadhatatlan, hogy az az erdőnevelésnek egyik leghatályosabb eszköze. De azt merem állítani, hogy valamint nem való gyermek kezébe a kés, úgy azok kezébe, a kik szakértelemmel nem bírnak, az áterdőlést nem szabad adni, mert nagyon gyakran épen azt fogják kivágnatni, a mit nem lenne szabad.

Végül még csak egy kérdésre terjeszkedem ki. Az mondatott, hogy itt makktermés gyakran van és hogy a makk a kereskedésbe is jön. Már az „Erdészeti Lapok“-ban is felszólaltam tavaly, hogy Magyarországon az, a ki makkot akar vetni, valóban szorult helyzetben van, mert nem tudja, hol szerezzé azt meg. És igazán az erdőszet érdekében cselekszik az, a ki tölgy vetőmagot hoz a kereskedésbe. Azon kérést intézném tehát az itteni tölgyes erdők birtokosaihoz, sőt valamennyihez e hazában, kiknek makktermésük van, hogy közölnék az „Erdészeti Lapok“-ban, ha náluk vetőmakk kapható. Nem mondom, hogy rögtön lesz sikere hirdetésüknek, de pár év múlva biztos jövedelemforrássá fog válni a vetőmakk eladása és hathatósan előmozdítani fogja a tölgyesek terjedését és ezzel a hazai erdőgazdaságot.

Bedő Albert: Azon benyomások hatása alatt, melyeket reám a mai ut tett, röviden én is elmondom nézeteimet azon gazdasági teendők felől, melyekkel meggyőződéseim szerint e vidék erdőségeit jobb karba hozni lehet.

Én, mint erdőgazda, e vidéken első feladatomnak azt tekinteném, hogy a gyertyánt minden kitelhető erővel visszaszorítsam azon területekről, melyeket máris elfoglalt. Súlyt helyeznék a tölgy tenyésztésére és ismétlem, mindent elkövetnék, hogy ennek utjából a gyertyánt eltávolítsam.

A tölgyeseknek hazánkban mindenütt ez a fanem a legnagyobb ellensége, ez foglalja el előlük a tért, pedig mint másutt, ugy itt sem lehet a főczél a tűzifatermelés, hanem az, hogy minél több és minél értékesebb tölgyanyagot használhassunk ki erdeinkből. Egyébiránt a gyertyánból minden üldözés és megszorítás mellett is még mindig marad anynyi, a menynyi tűzifának elég lesz.

A mi a tölgyfajokat illeti, e tekintetben tapasztalataim alapján, különösen a száraz déli oldalokra, szintén hangsúlyozva a magyar tölgyet ajánlom. Méltóztassanak e vidék erdőbirtokosai e fanemre kiváló gondot fordítani, s meg lehetnek győződve, fáradságuk bőven kárpótolva lesz.

A felujítási módok között a fokozatos felujítást különösen a meleg, déli oldalakon én is pártolom. A biztosabb siker mellett az is előnye ezen erdősítési módnak, hogy olcsóbb mint a mesterséges ültetés vagy vetés.

Összegezve az elmondottakat, szerény tanácsom, melyet az általunk látott erdők t. birtokosainak adhatok, az, hogy a levágás alá kerülő tölgyeseknél igyekezzenek a használatot ugy vezetni, hogy a gyertyán eltávolittassék s azután segítsék elé annak helyén természetes vetényülés utján minél nagyobb mértékben a tölgy tenyésztését. (Élénk helyeslés).

Elnök: Ha nem kíván többé senki e kérdéshez szólani, áttérhetünk a harmadik kérdésre, a szelid gesztenye tenyésztési feltételeinek megbeszélésére.

Belházy Jenő: Tisztelt közgyűlés! Legyen szabad néhány megjegyzéssel hozzászóllanom e kérdéshez, melyet Tomcsányi t. barátom tegnap oly szakavatottan és alapos részletességgel bevezetett.

Miként az erdőgazdaság jogosultságát általában más mivelési ágakkal szemben a tiszta jövedelem magasabb foka adja meg, úgy egy fanem előnyeit is, melyet megtelepíteni akarunk, csak azon aránylagos jövedelem szerint lehet helyesen megítélni, melyet tőle egy másikkal szemben remélünk.

Ha tehát a szelid gesztenye erdőgazdasági jelentőségével tisztába akarunk jönni, akkor remélhető előnyeit egy oly fanemmel kell egybevetnünk, a mely hozzá legközelebb áll és a melynek jogosultsága az erdőgazdaságban el van ismervé.

E tekintetben én azt hiszem, hogy a gesztenyét leginkább a tölgygyel hasonlíthatjuk össze, főleg miután ez, úgy miként a tölgy legczélszerűbben szálerdőként kezelhető.

Azon czélból tehát, hogy a gesztenyések jövedelmezőségét a tölgyével egybevevethessük, legyen szabad néhány adatot közölnöm Nagybánya vidékéről, hol egészben véve védett, de a gesztenyére nézve semmi esetre sem a legkedvezőbb termőhelyen a szelid gesztenye, tölgygyel vegyítve, nagyobb területet foglal el.

E vidéken az új kataszter szerint egy 230 holdas I-ső osztályu gesztenyeerdő évi átlagos tiszta jövedelme 13 frtot, egy 80 holdas II. osztályu gesztenyésé 9 frtot és egy 90 holdas III. osztályu gesztenyésé 6 frtot tett ki. A gesztenyések átlagos tiszta jövedelme tehát e vidéken 10 frtra tehető.

Ugyanitt a tölgyesek közül egy 1860 holdnyi területnek évi tiszta jövedelmét a kataszter holdanként 60 krral, egy

12.122 holdas területét 20 krral, és egy harmadik 16.290 holdas területét 10 krral mutatta ki.

Mindezen adatok már átmentek a reclamatió, úgy hogy ha azok nem is tekinthetők teljesen pontosoknak, de arra nézve bizonyára eléggé megbízhatók, hogy világosan kimutassák, mennyire meghaladja itt a gesztenyések jövedelme, még a legjobb tölgyesekét is. Mindenesetre bátran el lehet mondani, hogy hazánk ezen és ehez hasonló vidékein habozás nélkül meglehet kísérteni a gesztenyések telepítését.

Én mindenesetre ajánlani merem ezt, bár jól tudom, hogy ha e fanem idővel nagyobb mértékben elterjed, jövedelme is, mely főleg a gyümölcsből származik, csökkenni fog. Azt azonban nem hiszem, hogy a gesztenyések tiszta jövedelme valaha a tölgyesekénél kisebb legyen. (Helyeslés).

Bedő Albert: A most hallottak után egy kérdést szeretnék intézni a t. előttem szólóhoz, azt t. i., hogy az említett gesztenyések erdőnek vannak-e felvéve a kataszterben, vagy pedig kertnek. Azért szeretnék e kérdésre felvilágosítást nyerni, mert — nem emlékszem ugyan mindenre — de tudomásom szerint erdő után 13 frt tiszta jövedelem sehol sincsen felvéve. A kérdés ugyan a szőnyegen forgó eszmeceserére nézve alárendelt jelentőségű, de más tekintetben elég fontos arra, hogy felderíttessék.

Belházy Jenő: Tudomásom szerint erdővel vegyesen fordulnak elő a nagybányai gesztenyések.

Fekete Lajos: Nagybánya vidékét én is ismerem s annyit tudok, hogy a szőlők alatt és mellett nagy terjedelmű gesztenyések vannak s ezek fölött erdő terület, mely 500 méteren felül vegyesen tölgy- és gesztenyéből áll. Hogy a Belházy által említett tiszta jövedelem, melyikből származik ezek közül, természetesen nem mondhatom meg, de a kimutatott 13 frt jövedelmet megvallom én is kissé magasnak tartom.

Viszont azonban az is bizonyos, hogy a gesztenyések nincsenek úgy védelmezve, mint a kertek, lehet bizony azokban juhot és kecskét is látni s fordulnak elé bennök erdőégek is igen gyakran. Mindenesetre érdemes lesz a kérdést tisztába hozni.

Bedő Albert: A felvetett kérdéssel kapcsolatban még két másik kérdésre is felvilágosítást szeretnék nyerni: arrat. i., hogy minő koruak ezek a gesztenyések és mennyi a holdankénti fatömegük. Ezt azért ohajtanám tudni, hogy a nyert adatok alapján összehasonlítást tehessünk a Tomcsányi ur által tegnap előadottakkal. Az az átlagos évi fatermés ugyanis, melyet ő a külföldi s különösen a francia gesztenyésekre nézve kimutatott, oly meglepően magasok, hogy az embernek majdnem azt kell hinni, hogy a számok összeállításánál tollhiba követtetett el vagy hogy hektárookra vonatkozó adatok nem számítottak át holdra.

Tomcsányi: Valamennyi adat át lett számítva kat. holdra.

Belházy Jenő: A kimutatott tiszta jövedelemre nézve meg kell jegyeznem, hogy annak jelentékeny része a gyümölcs által képviselt mellékjövedelemből származhatik. A kérdéses gesztenyések különben 120 évesek és zárt állabokban tölgygyel vegyesen fordulnak elé, melyek kertileg műveltetnek.

A tölgy körülbelől 0.3, a gesztenye 0.7 tizedrészt foglal el. Bővebb adatokkal azonban e tekintetben — sajnálatomra — nem szolgálhatok.

Elnök: A felvetett mellékes kérdések, melyek különben, mint Bedő alelnök ur is megjegyezte, a szönyegen levő főkérdésre nézve alárendelt jelentőségűek, itt, úgy látom, nem tisztázhatók. A kérdések felvannak vetve s azok, a kiket érdekel bizonyára utánna jának a dolognak. Mindenesetre kívánatos is, hogy a tényállás felderíttessék, mert úgy a tiszta-

jövedelem kérdése, mint a többiek is sokakat érdekelhetnek. Most azonban az erre vonatkozó eszmecsérét bezárhatjuk, minélfogva azokat, a kik a főkérdéshez még hozzá szólni kívánnak, kérem adják elő nézeteiket.

Mixkovszky Károly: Én e fontos kérdés némi megvilágításául Dömötör Tihamér szaktársunk néhány adatát ohajtanám közölni, melyeket ő a nagymarosi gesztenyésekről gyűjtött.

(Olvassa Dömötör következő ismertetését).

A nagymarosi kis gesztenyés eredete, úgy látszik, azon időre vezethető vissza, midőn a magyar királyok az Anjou házzal rokonságba léptek, mert a legerősebb példányok e nemes fanemből a Nagymaros-sal szomszédos visegrádi kir. vár hajdani diszkertjének helyén találhatók.

Az említett gesztenyés 18.5 kat. holdat tesz ki, s az urbéri elkülönítés után árokkal véttetett körül. Elszortan 800 darab részben még teljesen ép, részben csúcsszáradt egyedet foglal magában. Kora általában meghaladja a 200 évet s a törzsek átmérője mellmagasságban 60—80 centiméter. Vannak e gesztenyés felett az erdőben más, valószínűleg madarak által elszórt magból kelt gesztenyefák is, melyek korra nézve rendszeren megegyeznek a körülöttük levő 35—40 éves tölgy-állabokkal.

E kis erdőcske kelet és délfelől a nagymarosi híres szőlők, észak és nyugatról a kir. erdőbirtok által van határolva. Délnek fekszik, 25—30⁰ lejtten s felső határának magassága a tengersiz felett 500 láb.

Talaja mészközetten fekvő sárga agyag, a mit, úgy látszik, a gesztenye nagyon kedvel, bár, kivéve a tulnedves talajt és a futóhomokot, szereti a televényben gazdag homokos agyag talajt is. A futóhomokon azonban nem találja helyét;

legalább a gödöllői homokon tett kísérletek teljesen sikertelenek maradtak.

Értekesítése 1882-ig a fatermés és gyümölcs bérbeadásából állott. Gyümölcse bár nem éri el az olasz gesztenye nagyságát, oly izletes, hogy a legmagasabb udvarnak egy ízben Visegrád vidékére tett kirándulása alkalmával az udvari asztalon is nagy tetszésben részesült.

Az évi bér ezen használatok, a fatermés és gyümölcs után, a jelzett időig évenként és holdanként 10 frtot tett ki. Minthogy azonban ily értékesítés mellett a kivesző törzsek pótlására majdnem semmi gond sem volt fordítható, a bérleti rendszer 1883-ban házi kezeléssel váltatott fel s jelenleg a termés egy része a nagymarosi gyümölcskereskedők által, saját költségükön szedve, métermázsánként 20—24 forintjával vásároltatik meg.

A gesztenyés felujtására s a terület nagyobbitására egy csemete kert telepítettett s ebbe az elszórtan talált egészséges csemetek átültetettek, úgy hogy ezen az uton mostanáig 250 darab 2—3 éves csemete nyeretett. A vetés általi szaporítás is czélszerűnek látszik s a tavaszi vetés, úgy látszik, előnyösebb mint az őszi, melyben az egerek sok kárt tesznek, bár a tavasznak is meg van a maga hátránya, a mennyiben a gyümölcsnek télen át való eltartásánál nagyon ügyelni kell arra, hogy a mag meg ne penészedjék vagy pedig túlságosan ki ne száradjon. Legjobban eltartható a mag száraz homokban.

Miután a gesztenyének sarjadzó képessége igen nagy, homlitás által is czélszerűen lehet szaporítani.

Azonban az egyszerű kiültetés vagy vetés által nyert egyedek gyümölcse, itteni tapasztalatok szerint, nem felel meg a kereskedelmi célnak, miután — mint ezt az erdőben elszórtan előjövő fáknál látni lehet — nagyon apró.

Telepítésnél tehát a kiültetésre szánt csemetéket úgy mint a többi gyümölcsfákat nemesíteni kell. Erre a Nagymaroson tett tapasztalatok szerint legjobb mód a sipolás.

A gesztenyének tenyésztése tehát nagyban és biztos eredménnyel úgy volna eszközölhető, ha a fenebb leirt fekvéssel és talajjal bíró területek, melyek az északi és nyugoti szelektől védve vannak, faiskolákban nevelt nemesített ültőnczökkel hasonlóan az olaszországi epresekhez soros kötésben 10 méter ültőncz és sortávolban beültettetének és a sorok közti tér mezőgazdasági célokra használtatnék addig, míg ezt a fák kifejlődő koronájú megengedheti.

Ily módon el lenne érve az, hogy a talaj mindig porhanyó lenne, a fák pedig koronájukat kiterjesztve idővel bőmagtermést szolgáltatnának.

Mint már előbb is említém, a nagymarosi gesztenyés mellett elterülő zárt tölgy erdőben szintén fordulnak elő elszortan gesztenyefák. Ezek növése a tölgyét túlhaladja s fájuk is feléri értékben a tölgyfát. A gesztenye nevelése ebből következtetve teljvetés útján zárt állabokban is kifizetné magát s az áterdülés alkalmával a szőlőkaró- és csatló vesszőnek használható törzsek igen jó köztes használatot adnának, sőt a gyümölcs is jól értékesíthető lenne aprósága daczára is, ha — miként Olaszországban — lisztté örölnék, melynek tápláló képessége kitünő s azon előnnyel is bír, hogy több évig eltartható.

Megérdemli e fanem a tenyésztést azért is, mert a korai és késői fagyokat igen jól kiállja.

Az itt felhozott tapasztalatok alapján én is igen kíváncsún tartanám, ha eltekintve a kezdet nehézségeitől, nagyobb mérvben hozzálátnának hazánkban a szelid gesztenye megtelepítéséhez oly helyeken, melyeknek talaja és természeti viszonyai e nemes fanemnek megfelelők. Példát szolgáltathat

erre nézve Bajorország, melynek jelenlegi uralkodója a gesztenye tenyésztésére a legnagyobb gondot fordíttatja.

Végül legyen szabad még megemlítenem, hogy a gödöllői m. k. erdőhivatal a jövő évi országos kiállításon Nagymaroson termelt gesztenyetönköket s ezekből készült fűrész árut is szándékozik kiállítani, melyek a fanem kitünő szilárdságáról és asztalosmunkákra való kitünő alkalmazhatóságáról előnyösen fognak tanuskodhatni. (Helyeslés).

Illés Nándor: Az eddig hallottak kiegészítésül egyszerűen csak megemlítem, hogy nekem is volt alkalmam látni egy négy holdnyi kis gesztenyést, mely gróf Fesztetich keszthelyi birtokán fordul elő s jelenleg 18 éves. Bővebb adatokkal ugyan nem szolgálhatók most felőle s legfeljebb csak annyit említhetek meg róla, hogy törzsei már is 20—24 *cm* vastagok, szépek, egyenesek, simák és a legerőteljesebb növekvésben vannak; mindamellett czélszerűnek találtam felhívni rá a figyelmet, mert úgy hiszem, hogy a gesztenye növekvési viszonyainak tanulmányozásánál e fiatal kis állab is használható adatokat szolgáltat.

Elnök: Miután szólásra többé senki sem jelentkezett, e kérdés felett is befejezettnek nyilvánítom az eszmeckerét.

Tárgyalásaink a megvitatott kérdésekről, mint már említém, közölve lesznek az Erdészeti Lapokban, azok tehát, kik a dolog iránt közelebbről érdeklődnek, bő anyagot találnak ott a tanulmányozásra s észrevételeiket és kiegészítő adataikat is nyilvánosságra hozhatják.

Most méltóztassanak meghallgatni a titkár ur bejelentését néhány új tag felvételére vonatkozólag.

Horváth Sándor, titkár: Van szerencsém a t. közgyűlésnek bejelenteni, hogy tegnapi ülésünk után ismét három új tag jelentkezett a felvételre, nevezetesen Magyar Imre földbirtokos ur, kit Panczér József tagtársunk ajánl, Hell

János horvátországi kir. erdész ur, kit én vagyok bátor ajánlani, és Hubert Aladár végzett erdőakadémiai hallgató, kit Dernyei Antal tagtársunk ajánl. Tisztelettel kérem tehát a közgyűlést, hogy ezen urakat az egyesület rendes tagjainul felvenni méltóztassék. (Éljenzés).

Elnök: E szerint a bejelentett új tagok az egyesület kebelébe felvétetnek.

Most áttérhetünk a tárgysorozat következő pontjára: a jövő évi közgyűlés helyének megválasztására.

Erre vonatkozólag, t. közgyűlés, az igazgató választmánynak a javaslata az, hogy miután az országos kiállítás Budapesten a jövő évben tartatik meg; s miután tanácsközségeinket különben is váltakozva szoktuk a vidéken és Budapesten megtartani, a jövő évi közgyűlés Budapestre tüzessék ki annál is inkább, mert a kiállítási bizottság erre külön is felkérte egyesületünket. (Helyeslés).

Ha ezen javaslatot a t. közgyűlés elfogadja, ki mondom határozatilag, hogy a jövő évi közgyűlés Budapesten tartatik meg. (Helyeslés).

Ezen határozattal kapcsolatban áll a tárgysorozat következő pontja, melynek értelmében a jövő évi közgyűlés tanácskozási tárgyaira nézve kell intézkednünk.

Az igazgató választmány a maga részéről a következő kérdés kitűzését ajánlja: Szükséges-e hazánk mostani erdőgazdasági viszonyai között a külföldi fák meghonosításával behatóbban foglalkozni avagy lehet más módon is segíteni a mûfa szükséglet kielégítésén?

Ha ezen kérdést méltóztatnak elfogadni (Elfogadjuk!) s más indítvány nem tétetik, akkor a többi kérdések kitűzésével a választmányt kellene megbizni. (Helyeslés).

E szerint áttérhetünk a tárgysorozat utolsó pontjára, az indítványokra. Miután alapszabályaink értelmében tárgyalás

alá csak oly indítványok vehetők, mely a közgyűlést megelőzőleg írásban bejelentettek, felkérem a titkár urat, hogy erre nézve jelentést tegyen.

Horváth Sándor, titkár: Az alapszabályokban megjelölt idő előtt két tagtársunk jelentett be indítványt, nevezetesen Pisó Cornél és Hómann Bálint tagtársunk. (Halljuk!)

Pisó ur indítványa így szól:

Mélyen tisztelt közgyűlés!

Mult évi deczember hóban Budapesten tartott közgyűlésünk alkalmával volt szerencsém az országos erdészeti muzeum megalapítása tárgyában egy indítványt terjeszteni a tisztelt közgyűlés elé.

Ezen indítványom az akkori közgyűlés által — rövid tárgyalás után — tüzetesebb tanulmányozás és megoldás végett az igazgató válaszmányhoz utasított, azon hozzáadással, mikép azt az egyesületi ház megszerzése iránti kérdéssel hozza kapcsolatba, azzal együtt vegye tárgyalás alá s a további teendőkre nézve az idei közgyűlésnek tegyen jelentést.

Ezen körülmény folytán indítatva érzem magam e tárgy felől, és a mult évi indítványom kiegészítéseül, a mélyen tisztelt közgyűlésnek még egynehány észrevételemet előterjeszteni, azon meggyőződésben élve, hogy bármiképen hangzanék is a tisztelt válaszmány e tárgyfelőli megállapodása, illetőleg jelentése, ez — a lentebb előadott észrevételeim által — értékében nem veszíthet.

A mult évi közgyűlés azon intézkedése, melyszerint ezen két tárgy egymással összefüggésbe hozatott, igen üdvös, helyes és természetes, de ez által önkénytelenül és észrevétlenül azon határozat is hozatott, melyszerint a muzeum végleges megalapításáról csakis akkor lehet szó, ha az egyesület a kellő épülettel rendelkezni fog.

A folyó évi június hóban tartott választmányi gyűlés jegyzőkönyvéből örömmel szereztem tudomást arról, miszerint a ház megszerzési ügyében egy igen jelentékeny lépés tétetett előre, de daczára annak, hogy e ház megszerzése körül ily nevezetes mozzanat történt, azt hiszem, nem túlzok, ha azt állítom, hogy addig, míg e ház teljesen felépítettik, még legalább 2—3 év el fog telni, s így az egyesületi muzeumhoz szükséges termek addig rendelkezésre nem állhatnak.

De addig is, míg ezen ház teljesen felépülve, rendelkezési céljának átadatnék — ha a muzeum létesítése iránt komolyan érdeklődünk — tétlenek nem lehetünk, hanem okvetlenül szükségesnek tartom addig is működni és gyűjteni, s akkor azt fogjuk elérni, hogy annak idejében rendelkezésünkre álló, de üres termeket, azonnal számos értékes és becses tárgyakkal ékesíthetjük.

Ezeket előre bocsátván, bátorkodom a mult évi javaslatom kiegészítéseül még a következőket terjeszteni elő.

1. Hogy addig is, míg az egyleti palota rendelkezésre állhatni fog, sok és az erdészeti szakmuzeumhoz méltó tárgy, más szakbeli vagy idegen gyűjteményekbe ne juthasson, inditassék országszerte lehető leghamarább, de mindenesetre még ez év folyamán gyűjtés, s e célból intéztessék az erdőbirtokosok, erdészeti közönség, egyesületi tagokhoz s általában szakunk pártolóihoz egy felhívás, azon kérelemmel, miszerint a birtokukban lévő tárgyakat az országos erdészeti muzeum részére átengedni sziveskedjenek.

2. A muzeum részére ajándékozott tárgyak addig is, míg rendeltetési helyükre el nem szállittatnak, további megőrzés végett vagy az eddigi tulajdonosok birtokában hagyassanak, vagy pedig választassanak az ország különböző vidékein, jelesül minden erdőigazgatóság, főerdő-, illetőleg erdőhivatal, vagy erdőfelügyelőségek területén bizottságok,

melyek feladata lenne, ezen tárgyakat további megőrzés és okszerű kezelés végett, azonnal átvenni és az egyesület további intézkedésig elhelyezni.

Hogy pedig az erdészeti egyesületre az elhelyezési költségek czimén e részben se háruljon kiadás, czélszerű volna felhívni az illető erdőhatósági intéző közegeket, hogy ezen tárgyakat nélkülözhető saját, vagy hivatalos helyiségeikben ideiglenesen helyezték el.

Az ajándékozott tárgyak részére nyitassék az egyesület közlönyében egy rovat, melyben havonként a tárgyak megnevezése mellett, az illető ajándékozók nevei is kitüntetve legyenek, hogy így e téren haladásunkról az olvasó és érdeklődő közönség is tájékozva legyen.

Ily módon azt hiszem, rövid pár év alatt létre fogjuk hozni azon üdvös és hasznos intézményt, melyből az igyekező és okszerű erbőbirtokos, a gyakorló erdész, a szakképzettséget elsajátítani óhajtó növendék stb. igen nagy hasznot vonhatnak.

Ezekből következtetve, erős a hitem, hogy ily módon eredményhez kell jutnunk, s ezen hitemet leginkább s különösen támogatja a többi között az, hogy az 1882. évben Máramarosban tartott erdészeti egyesület közgyűlése alkalmával Bikkal Nándor erdőigazgató és Kellner Valér erdőmester urak által Bustyaházán rendezett és erdészeti tárgyakból pár hét alatt rögtönzött kiállítással igen kellemesen lepettek meg nem csak egyesületünk tagjai, hanem az egész megyei és érdeklődő művelt közönség is.

Mily meglepő eredményt érhetnénk tehát el, ha nem csak pár hét, hanem 2—3 év alatt, vagyis addig, míg a palota felépülni fog és nemcsak egy-két megyében, hanem ország-szerte szaktársaink s barátaink közös jó akaratával gyűjtenénk.

Indítványom második részében szabad legyen nekem az egyesületi palota felépíttetése, de különösen az ahhoz szükséges épületi faanyagok mikénti megszerzése felől is szerény nézetemet a mélyen tisztelt közgyűlés előtt kifejezni.

Hisz az egyesületi muzeum megalapítása e kérdés megoldásával hozatott kapcsolatba, s ezen körülmény, valamint több fakereskedőnek ez iránti érdeklődése s nyilatkozata kölcsönöznek nekem bátorságot e tárgyban is felszólalni.

Hogy a hivatott körökben miképen kívánnak intézkedni az építkezéshez szükséges faanyagok beszerzése iránt, azt nem tudom, de szerény nézetem az, hogy ha az egyesület, mely erdőbirtokosaink és fakereskedőink ügyeit döntő körökben oly méltóan képviseli, daczára ennek a szükséges faanyagokat mégis készpénzért, illetve ugymint bár mely más társulat vagy magánfél lenne kénytelen beszerezni: ez a körülmény az oly sok fa- és egyéb anyaggal rendelkező erdőbirtokosok és fakereskedőknek előnyére (dicsőségére) nem vállnék. Azonban örömmel tudatom a tisztelt közgyűléssel, hogy ily eseménytől nincs mit tartani, mert fakereskedőink egyesületünk ezen nagy vállalatát a legnagyobb lelkesedéssel támogatni készek.

Ezen állításom igazolására van szerencsém ide mellékelve egy több máramarosi fakereskedő által kiállított nyilatkozatot a mélyen tisztelt közgyűlésnek előterjeszteni, mely szerint ezek készek bár mikor 80 drb fenyőszálfát, 100 drb szarufát, 100 drb fenyődeszkát, 5000 drb falitéglát és 2 km. meszet egyesületünknek rendelkezésére bocsajtani.

Ennél nagyobb s valóban lelkesítő, hazafias és páratlan áldozat készséget tanusít egyesületünk e vállalata iránt a Groedel cég Szigetkamarán.

Ezen cég által — t. i. Groedel és Schmidt urak által — felhatalmaztattam a tisztelt közgyűlésnek tudomására hozni,

hogy ők készek sajátjukból a főépület fedelzetéhez (Dachstuhl) szükséges egész faanyagot adni, és ezen fedélzetet föl is állítani.

Remélhető, hogy a hazánk más vidékein lévő erdőbirtokosok és fakereskedők is, e tárgyban hozzájuk intézendő felhívás folytán, a máramarosiak példáját minden esetre követni fogják.

A fent kimutatott eredmény csak is szerény és korlátolt működési körömnök kifolyása; és ha ezen ügyet más tekintélyes s befolyásos egyén, illetőleg ily férfiakból álló bizottság veszi kezébe, ugy biztosnak vehető, hogy csak Máramaros megyéből is a fent kimutatottnál sokkal nagyobb mennyiség fog begyülni.

A fentebbiekből kifolyólag bátorodom tehát még a következőket indítványozni.

1. Bocsáttassék országszerte erdőbirtokosaink s fakereskedőinkhez felhívás, s ebben kéressenek fel, hogy az Orsz. Erdészeti egyesület házának felépítéséhez, a szükséges fa s esetleg egyéb építkezési anyagoknak díj nélkül való adományozásával, tehetségükhez képest hozzájárulni sziveskedjenek.

2. Állíttassanak az erdészeti hatóságoknál kerületi bizottságok, melyek hivatva lennének a gyűjtőívek kezelésére s egyuttal az adományozott anyagok átvételére s a központhoz való továbbítására.

3. Intéztessék kérelem a m. k. közlekedési miniszterhez, hogy az ily módon összegyűlt fa- és egyéb anyagok, az állami közlekedési vonalokon, vagy egészen díjmentesen, vagy legalább mérsékelt áron szállíttassanak rendeltetési helyükre.

4. Tekintettel arra, hogy a muzeum az egyesületi ház felépítésével hozatott kapcsolatba, annál fogva mindkét tárgyban előforduló intézkedések ruháztassanak egy bizottságra.

Ezekből kifolyólag szerény nézetem az, hogy ily módon az egyesületi alapvagyon nevezetes megcsonkítása nélkül, az

országnak, az erdészetnek, s az egész művelt közönségnek, e hasznos és üdvös intézmények, t. i. az egyesület saját épületének, s az evvel kapcsolatos szakmuzeumnak megalapítása sikerülni fog, s szívből ohajtom, hogy ezen két üdvös intézmény végre a legközelebbi jövőben létesüljön, annyival is inkább, mivel szerény nézetem szerint, azoknak elhalasztása egyesületünknek kárára lenne.

Bocskó, 1884. augusztus 25-én.

Piso Cornél.

Luczenbacher Pál: Én t. közgyűlés, az előadott indítvány második részében említett eszmét pártolom s melegen ajánlom azt úgy a t. közgyűlés mint elnök ö excellenciája figyelmébe, mert, mint a kereskedelmi akadémia építő bizottságának elnöke, tapasztalásból tudom, hogy az ilyen felhívás sikerre vezet. A kereskedelmi akadémia épületére ugyanis ezen az uton 50.000 frt gyűlt be s ennél fogva habár nem akarok túlvérmes reményeket kelteni, azt hiszem, a gyűjtés itt s sikerre vezet. Én a magam részéről 1000 forintot ajánlok fel az országos erdészeti egyesület házára. (Élénk éljenzés).

Sajnálatomra nem vehetek részt a t. tagtársak további működésében, miután fontos teendők Budapestre szólítanak.

Ezért engedje meg a t. közgyűlés, hogy felhasználva ezen alkalmat némi magyarázattal szolgáljak arra nézve, hogy miként jutottam én, mint fakereskedő az erdészeti egyesület igazgató választmányába. (Halljuk!)

Az egész világnak összerkezete, magának az emberiségnek léte alkotásból és rombolásból áll. E két elem egészíti ki egymást mindenütt a természet nagy fejlődési mozgalmában. És így van ez az erdészetnél is, hol a természet ezen örök törvénye szintén érvényesül. A rombolás és alkotás együtt jár az erdőben is, és nekem úgy tetszik, mintha a sors akarta volna, hogy a mit a fakereskedő rombol, azt az erdésznek megint alkalma legyen újjáalkotni. (Élénk tetszés.) Így jutottam én az országos

erdészeti egyesület választmányi tagjai közé és ezen a jogcímen igyekszem én megfelelni annak a bizalomnak, mely helyet juttatott nekem az erdészek diszes sorában. (Élénk éljenzés.)

Elnök: Az előterjesztett indítványnak két része van s én azt hiszem, ezek közül először azt kellene elintéznünk, a mely a házépítésre vonatkozik, mert a gyűjtemény szerzésről csak akkor lehet szó, ha a ház építése biztosítva van.

Ezt illetőleg azt hiszem mindenekelőtt megköszönjük az indítványozó urnak a gyűjtött ajánlatokat. (Helyeslés.)

Köszönettel vettük fáradozását és nagy örömmel magunkévá tesszük azt az eszmét, hogy a házépítéshez való hozzájárulás iránt felhívás bocsáttassék ki. (Helyeslés.) Nagyon természetes, hogy minden felajánlott anyagot nem fogunk közvetlenül beépíteni, de köszönettel fogadunk egy léczet is, ha azt valaki felajánlja. (Helyeslés.)

A mi az indítvány másik részét illeti, a muzeum részére eszközöndő gyűjtések érdekében, úgy hiszem szintén meglehet indítani a mozgalmat, ha egyszer a házépítés feltételeivel tisztába jövünk. (Helyeslés.)

Luczenbacher Pál: Egyik főoka annak, hogy Budapestre utazom épen abban áll, hogy résztvehessek a fővárosi pénzügyi bizottság holnapi ülésében, melyen az általunk kért telek ügye is valószínűleg tárgyalásra kerül. (Éljenzés.)

Horváth Sándor titkár: A második indítványt, mint említeni szerencsém volt, **Hómann Bálint** tagtársunk nyújtotta be s ez a következőket tartalmazza:

A mezőgazdasági szaklapokban, nevezetesen a „Magyar föld“-ben, a „Borászati Lapok“-ban, a „Gyakorlati Mezőgazdá“-ban egy állandó rovat létezik: a kérdések és feleletek rovata. Ezen rovat nagyon tanulságos, nagy gyakorlati hordereje van és a mezőgazdák által minden kétes esetben igénybe

vétetik. A mi szaklapunk, az „Erdészeti Lapok“ elismert jeles szaklap, a melyet nemcsak szakemberek olvasnak, hanem mezőgazdák és erdőbirtokosok is, a kiknek sok kérdezni valójuk akad.

Ezekhez képest alázatos indítványom az, hogy az „Erdészeti Lapok“-ba is vétessek fel ezen állandó rovat: a kérdések és feleletek rovata.

Bedő Albert: Én sajnálatomra nem járulhatok hozzá az előterjesztett indítványhoz, mert nézetem szerint komoly irányu folyóiratban ilyenféle kérdéseknek és feleleteknek nincsen helyük. Méltóztassanak megnézni a külföldi erdészeti szakközlönyöket vagy más irányu hazai folyóiratainkat, melyek magasabb színvonalon állanak, például a „Budapesti Szemlé“-t, ki olvasott ezekben kérdéseket és feleleteket?

Én különben mint szerkesztő már évekkel ezelőtt gondoskodtam arról, hogy az „Erdészeti Lapok“-ban a most indítványozott rovat helyettesíttessék. Ott van a vidéki levelek rovata. Akárki felvethet benne valamely kérdést, és mint volt rá eset, megkaphatja rá egy másik vidéki levélben a feleletet. Egyes fontosabb kérdések szőnyegre hozására tehát már van rovat közlönyünkben, de hogy külön címmel kérdések és feleletekből álló külön rovat is nyitassék a szövegben, megvallom részemről nem tartanám helyesnek.

Hivatkozás történt a „Magyar föld“-re és az „Oest. Forstzeitung“-ra, de méltóztassanak meggyőződni, azok a kérdések, a minőkre ott látunk példákat, a lap értékének emelésére nem szolgálnak, mert többnyire egészen elemi dolgokkal találkozunk bennük, melyek komoly irányu havi folyóiratban csakugyan sajtóságosan vennék ki magukat.

Ismétlem tehát arra a célra, melyet az indítványozó tagtárs ur elérni akar, van már rovat lapunkban s ezért arra,

hogy kérdések és feleletek czim alatt még egyet nyissunk, nincs szükség.

Elnök: Én megvallom ellenkező nézetben vagyok s korántsem látom veszélyeztetve a szaklap színvonalát az indítvány elfogadása által.

Én mint a gyakorlat embere nem azt tekintem, hogy a külföldi hasonló közlönyökben van-e erre példa vagy nincsen, hanem azt, hogy a mi viszonyaink között czélszerű, hasznos-e az, a mi indítványoztatott? Másfelől azt hiszem, hogy ha az „Erdészeti Lapok“ borítékán eladó fegyverek s mások iránt tájékozást lehet nyerni, ugy egyes szakkérdésekre is lehetne feleletet adni a nélkül, hogy a folyóirat tekintélyéből veszítene. Gyakorlati szempontból tehát én czélszerűnek és hasznosnak tartanám az indítvány megvalósítását.

Luczenbacher Pál: Hómann ur indítványát én is pártolom azon kikötéssel, hogy a kérdések és feleletek rövidek legyenek és discussiókká ne fajuljanak. Egyes kérdésekre mindenetre jó volna ily uton feleletet nyerni. Réám például nagyon kellemes impressiót tett Tomcsányi ur-előadása a gesztenyéről, de azt nem hallottam tőle emliteni, hogy lehet-e a gesztenyét más fanemekre is nemesíteni. Azt tudom, hogy cserfára lehet oltani, de az eredményeket, illetőleg nincsenek tapasztalataim. Erre és más hasonló kérdésekre, azt hiszem, ezen az uton könnyű lenne az erdész uraktól bővebb felvilágosítást szerezni.

Elnök: A most hallott felszólalás is arra mutat, hogy egy ilyen nyílttér forma rovat hasznos lehet. A vidéki levelek rovatát részemről e célra kissé nehézkesnek találom. Valakiben felmerül egy kérdés, melyre rövid feleletet szeretne nyerni. Egy-két sorban szívesen megírja és beküldi a lapnak, de egy vidéki levelet nehezen ír érte, melynek már bizonyos

irodalmi formával kell birni. Rövid felvilágosítást ezen az uton mindenesetre legkönnyebben lehetne szerezni.

Luczenbacher Pál: Ő méltóságának az alelnök urnak, ugy hiszem csupán az a kívánsága, hogy a kérdések és feleletek rovata ne képezze kiegészítő részét a lap szövegének. Így tehát egy melléklapon (közbeszólások: a hirdető mellékleten!) lehetne ezeknek tért nyitni.

Bedő Albert: Ha a kérdések és feleletek a hirdető mellékleten közöltetnek nekem nincs az indítvány ellen semmi kifogásom. E melléklet első lapján rövid kérdések és feleletek helyükön lehetnek szerintem is ép ugy mint maguk a hirdetések, melyek szintén a közönség tájékozására szolgálnak.

E tekintetben csupán az a megjegyzésem volna, hogy miután itt bizonyára díjtalanul fognak közöltetni a tervezett rovatba sorozandó közlemények, méltóztassanak egyszersmind meghatározni azt is, hogy mily terjedelmet foglalhatnak el azok, mert az, ha esetleg nagyon terjedelmes közleményeket is fel kellene venni, mindenesetre nem volna czélszerű.

Fekete Lajos: Én ugy látom, hogy a kérdés tulajdonképen meg van oldva, mert a szerkesztőség tapasztalatai bizonyára meg fogják találni a helyes utat a kérdések és feleletek terjedelmének megszabása tekintetében.

Én tehát elégnek tartanám, ha csupán annyit mondanánk ki, hogy a kérdések a hirdető melléklet elején díjtalanul és a szerkesztőség felelőssége nélkül közöltetnek.

Hoffmann Sándor: Én megvallom kívánatosnak tartanám, hogy az igazgató választmány a kivitel módját is meghatározza, mert mindenesetre intézkedni kellene, hogy oly kérdések ne vétessenek fel melyek — mint például ez, melyet egy német lapban olvastam: *Wie kommt es, dass eine Weissbuche Rothbuche wird* — egyáltalán nem valók lapba.

Talán ki lehetne mondani, hogy a szerkesztőség egyes kérdésektől megtagadhatja a felvételt.

Elnök: Egyes kérdések elintézése a kivített illetőleg mindenesetre a szerkesztőség dolga lesz, mert azt, hogy mily terjedelmű és minő tartalmu kérdések lesznek közölhetők, előre és általánosságban meghatározni nem lehet.

Különben az ügy a választmánynak is kiadathatik, azt azonban, úgy hiszem, a közgyűlés is kimondhatja határozati-lag, hogy rövid kérdéseknek és feleleteknek egy nyilttéri rovat nyittatik a hirdetéseket megelőző helyen és hogy a kérdések és feleletek itt díjtalanul közöltnének. (Helyeslés.)

Ha ezt elméltóztatnak fogadni, akkor a mai napi tanácskozásokat kimerítettnek nyilvánítottam.

A számadás vizsgáló bizottság ugyan már beadta jelentését, de ezt talán a holnapi zárülésen tárgyalhatjuk. (Helyeslés.)

A mai ülést pedig, úgy gondolom, legméltóbban azzal fejezhetjük be, hogy azon tisztelt tagtársunknak, ki ma ismételve oly nemes érdeklődésről tett bizonytságot egyesületünk iránt, Luczenbacher Pál urnak jegyzőkönyvi köszönetet nyilvánítottunk. (Élénk helyeslés és éljenzés.)

Ezzel az ülést bezárom. .

Harmadik ülés Pécs sz. kir. város erdejében, a Lapis nevű vadász-háznál, 1884. évi szeptember 17-én.

Elnök: Mielőtt, t. közgyűlés, a tárgysorozat függőben maradt pontját elintéznők, czélszerű volna talán a ma látottakat röviden megbeszélni. Azután meghallgathatjuk az első ülésen kiküldött bizottság jelentését a számadások megvizsgálásáról és a költségvetésről.

Bedő Albert: T. közgyűlés! Nem azért szólok fel, mintha Fekete t. tagtársunk nem nyilatkozott volna elég

részletesen az itteni erdőgazdasági viszonyokról, s mintha az ő előadásából is ne lehetne kellő tájékozást meríteni azon főbb teendőkre és irányelvekre nézve, melyeket mi helyeseknek és szükségeseknek tartunk; az sem lehet szándékom, hogy itteni tisztelt tagtársaink előtt már ismert dolgok taglalásába bocsátkozzam: de felszólalok azért, hogy egyesületünk közgyűlése részéről itt a helyszínen is hangsúlyozva kifejezést adjunk azon benyomásoknak, melyeket bennünk tegnapi és mai szemléink keltettek. Így élőszóval elmondva e helyen, a t. polgármester ur és az érdemes városi közönség jelenlétében, úgy hiszem jobban megmaradnak tanácsaink az emlékezetben, mint közgyűlési tárgyalásaink eddigi gyors menetében. (Halljuk!)

Ha az ember valamely erdőgazdaságnak célját részleteiben nem ismeri — s nekünk ezuttal fájdalom, sokkal rövidebb volt az időnk, hogy sem részletesen tájékozhattuk volna magunkat a t. város által követett gazdasági célok felől — mindenestre nehezebb a nézetnyilvánítás és tanácsadás, mintha a viszonyokat és inteniókat behatóan tanulmányozhattuk volna.

Mindamellett részemről a látottakból kiindulva is elmerem mondani — s talán t. szaktársaim is egyetértenek e tekintetben velem — hogy azok a köves meszes oldalak, melyeket kiindulásunknál láttunk, valóban elszomorító hatást gyakoroltak ránk.

Én megvallom, hogy ha nem más kulturális érdekekről és nem jelentékeny városi jövedelemről lenne szó, még azon mészkőbányákat is beszüntetném, melyeket láttunk. De meghajlok az előtt, hogy ezeknek is hasznos rendeltetése van, különösen miután az elrongált terület kisebb, mintsem számba jöhetne azon haszon, melyet e kőbányák helyének beerdősítéséből nyerni lehetne. Maradjanak meg tehát e mészkőbányák rendeltetésüknek. De óhajtanám, hogy mindazon kopár helyek, melyek elől, a kőbányák közelében vannak, fekete és erdei

fenyővel beerdősíttessenek. A kezdet nehéz lesz, mert első időben az elültetett csemetékből kevés marad meg, de kitartás mellett idővel még is erdő keletkezik e helyeken és a város elérheti, hogy azon meleg légáramlatokat, melyek most e sziklától indulnak ki, majdan hűsebb levegő váltja fel a zárt erdőből.

Tovább jöve fenyő kulturákat láttunk, melyeket a városnak — elismeréssel mondom — buzgó és érdemes erdőmestere telepített.

Én ezeket oly kísérletnek tekintem, mellyel az erdőmester ur megmutatni akarta a közönségnek, hogy ezen fánemek itt is tenyésznek. De én azt tanácsolnám, hogy itt a tölgyfa tenyésztesse. Ha méltóztatnak visszaemlékezni, e helyeken a talaj mélyebb s a fánövekvés is erőteljesebb, úgy hogy a termőhelyi viszonyok a tölgyet is kielégíthetik.

A fenyőt néha az erdészek azért tenyészítik jobb helyeken is, hogy a jó eredménnyel rokonszenvet keltsenek az erdősítések iránt. Kétségkívül itt is ezt tartotta szem előtt az erdőmester ur, de a munkálatok folytatásánál úgy hiszem ő is a tölgyre fog áttérni.

Még tovább jöve, délre fekvő, kőves talajra jutottunk, melyen, hogy hajdan szép tölgy erdők foglaltak helyet, részemről nem kételkedem. De mint sok más helyen, úgy lehetett itt is, hogy e tölgyeseket évszázadokon át vágták a nélkül hogy ültettek is volna valamit; a felujulás mindig sarjadzásból származott úgy hogy az elvéhdedt öreg tuskók mostani sarjai elcsenevészsedett utódakat mutatnak.

Ezekből erőteljes tölgyfákat, bár mily gondot fordítson rá valaki, nem lehet nevelni.

De ez is jobb a semminél s ezért én megelégszem azzal, ha a regenerálás mindenütt csak akkor vétetik foganatba, midőn a fordaszerű használat rá kerül egy-egy helyre.

Ekkor nem lesz nehéz új, erőteljes csemetékkel pótolni a százados tuskók helyét s erőteljes egyedekből nevelni új erdőt; az oly helyeken pedig, hol a talaj elveszítette erejét vagy a hol már kőszikla van, fenyőültetvényekkel lehet megjavítani a termő réteget. A fekete és erdei fenyő ily helyeken mindenesetre jó szolgálatokat tehet.

Csemete kerteket is láttunk, melyek gondos kezekre valának. Gesztenyefák helyesen lettek ide ültetve, mert igen kívánatos, hogy e fanem tovább fejlesztésére, és nagyobb mértékben való tenyésztésére gond fordítottassék.

Ezek voltak azon impressziók, melyeket mostani szemlénk reám tett, s ezek egyszerű tanácsaim, melyeket tapasztalataink alapján adhatok. Ugy hiszem, hogy ha ezeket a mi tisztelt nem szaktársaink elfogadják s az erdőt kimélik és különösen a legeltetéstől óvják, akkor az általunk bejárt helyeken igen szép erdők lesznek, a mit szivemből kívánok. (Helyeslés.)

Elnök: Azt hiszem az előadottakat helyesléssel tudomásul vesszük.

Most még egy jelentést méltóztassanak meghallgatni, melyet szintén az alelnök ur fog előterjeszteni.

Bedő Albert: Öröömre szolgál, hogy nekem jutott a szerencse, személyesen bejelenteni, hogy Dr. Dulánszky Nándor püspök ur ő excja az egyesület alapító tagjai közé lépett. (Éljenzés).

Szebb ez a tény minden dicséretnél, melylyel felőle megemlékezhetném, s azt hiszem a t. közgyűlés e nélkül is a legnagyobb örömmel üdvözli ő excellentiáját alapító tagtársaink sorában. (Élénk éljenzés).

Elnök: E bejelentést örvendetes tudomásul véve méltóztassanak végül meghallgatni Belházy Emil főerdőtanácsos ur jelentését a számadás vizsgálat eredményéről.

Belházy Emil:

Tisztelt közgyűlés!

Nagybecsű megbízásukhoz képest megvizsgálván az egyesület múlt évi számadásait és jövő évi költségvetését, van szerencsénk ebbeli eljárásunk eredményéről a következőket jelenteni.

A múlt évi pénztári naplónak és a számadás rovatkönyvének és al-rovatkönyveinek összehasonlítása szerint teszen az egyesület pénztárának :

1883. évi összes bevétele	28.675 frt 68 kr,
1883. évi összes kiadása	28.106 „ 40 „

s ennél fogva az 1884. évre átjött pénztári maradvány . . . . . 569 frt 28 kr,

A kiadásokra nézve meg kell jegyeznünk, hogy a kimutatott kiadási főösszezből . . . . . 13.609 „ 61 „
 értékpapírok vásárlása céljából az alapítványi tőkevagyonhoz csatoltatott, úgy hogy a fent kimutatott . . . . . 569 „ 28 „
 pénztári maradvány hozzáadásával az egyesület 1883. évi készpénzbeli tiszta bevétele összesen . 14.178 „ 89 krt
 tesz ki.

Az alapítványi pénztár vagyonállását, az 1883. év végével lezárva, a következőnek találtuk :

I. készpénzkészlet	309 frt 47 kr,
II. az alapító tagoknak magán-kötvényeiben	74.901 „ 13 „
III. 4 ⁰ / ₀ -os magyar aranyjáradék kötvényekben	16.000 „ — „
IV. 5 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ -os magyar földhitelintézeti záloglevelekben	8.000 „ — „
V. 5 ⁰ / ₀ -os magyar földhitelintézeti záloglevelekben	51.000 „ — „
VI. 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ -os magyar földhitelintézeti záloglevelekben	20.500 „ — „
VII. szőlő-dézsma váltsági kötvényekben	6.900 „ — „
VIII. államsorsjegyekben	600 „ — „

összesen . 178.210 frt 60 kr.

Ezen összegben az „Erdészeti Lapok“ megszerzésére fordított 6.000 frtnyi készpénzbefektetés és az egyesület könyvtárának és leltári ingóságainak értéke nincs belefoglalva.

Hogy a fennebb III., IV., V., VI. és VII. számok alatt felsorolt értékpapírok az 1883. év végével tényleg az egyesület tulajdonában, és pedig a magyar földhitelintézetnél gyümölcsözőleg elhelyezve voltak, arról a nevezett intézet által 1884. évi februárhó 6-án 2106. szám

alatt kelt, s nekünk eredetiben bemutatott igazolványból is meggyőződünk.

A fennebbiek alapján összehasonlítva az egyesület itt kimutatott vagyoni állapotát, a mult évi vizsgálat alkalmával talált, illetőleg, az 1882. év végével létezett vagyonállapottal, a következő örvendetes vagyonszaporodást jelenthetjük:

A mult évi vizsgálat szerint volt a tőke- vagyon 1882. végével	161.197 frt — kr,
a jelenlegi vizsgálat szerint pedig 1883. év vé- gével	178.210 „ 60 „

Ennélfogva teszen az 1883. évi szaporodás . 17.013 frt 60 krt.

Egyesületünknek a fennebb ismertetett végeredményeket kitüntető számadásait úgy az előírás, mint a leróvás tekintetében s illetve úgy a bevételek mint a kiadásokra nézve helyeseknek találván, kérjük a t. közgyűlést, hogy a számadó részére a felmentvényt megadni méltóztassék.

Egyuttal van szerencsénk jelenteni, hogy az egyesület 1885. évi költségvetését, melyben az összes bevételek . . . . . 15.790 frttal, a kiadások pedig szintén . . . . . 15.790 „ lettek előírányozva, úgy a bevételi, mint a kiadási rovataira nézve helyesnek találtuk s azt a t. közgyűlésnek elfogadásra ajánljuk.

Pécsett, 1884. szeptemberhó 15-én.

Kovács Albert,

Chabada József,

Belházy Emil,
a vizsgáló bizottság
elnöke.

Elnök: Ha senkinek sincs az előadatokra észrevétele a jelentés értelmében kimondom, hogy a közgyűlés az 1883. évi számadásokra nézve számadónak megadja a felmentvényt. (Helyeslés).

Most még az 1885-ik évi költségvetést kérem tételenként felolvasni, hogy a kiknek egy vagy más tekintetben megjegyzésük volna, azokat előadhassák.

Horváth Sándor, titkár: olvassa a költségvetést melynek egyetlen tétele ellen sem történik felszólalás.

Elnök: Miután egyetlen tételre sem tétetett megjegyzés, a felolvasott költségvetést elfogadottnak jelentem ki s hozzá teszem, hogy ezzel tárgysorozatunk egészen kimerítettett.

Sóltz Gyula: Egyesületünk tagjai, kik az évenkénti közgyűléseken részt vesznek mindig a legnagyobb megelégedés

érzetével távoznak haza, várva és óhajtva ismét azon időt, midőn újabb tanácskozásra megint összejöhetnek. Ezen közmegelegedés érzetébe egyuttal a legmélyebb elismerés, hála és köszönet érzete vegyül azon férfiú irányában a ki egyesületünk élén áll, (Éljenzés) a ki nem csak diszét képezi egyesületünknek, melynek tekintélyét emeli, hanem az által is fokozza az iránta érzett ragaszkodást és tiszteletet, hogy egyesületünk ügyeit és tanácskozásait bokros teendői közepette is mindig vezetni kegyeskedik, hogy üdvös munkásságának nagy részét az erdészeti ügyének szenteli. (Éljenzés).

Megvagyok tehát győződve, hogy mindnyájunk forró és mélyen érzett óhajtását tolmácsolom, midőn azt indítványozom, méltóztassék a t. közgyűlés mélyen tisztelt elnökünk, gróf Tisza Lajos ő excja iránt érzett köszönetünknek jegyzőkönyvileg kifejezést adni. (Élénk helyeslés és éljenzés).

Elnök: E részemről köszönettel fogadott nyilatkozat után — tárgysorozatunk ki lévén meritve — nem marad más hátra, mint hogy egyfelől mi, az igazgató választmány, köszönetet mondjunk a tisztelt közgyűlés tagjainak azon szives részvétért, melyet az általunk képviselt ügy iránt tanusítottak s hogy másfelől — miként már megnyitó beszédemben is alkalmat vettem erre — köszönetünket fejezzük ki Pécs sz. királyi város közönségének hazafias meghívásáért és szives vendégszeretetéért. (Éljenzés.) Azt hiszem a közgyűlés érzelmeit tolmácsolom, midőn ezért ismétlem köszönetet mondok. (Helyeslés).

De köszönetet kell szavaznunk azon férfiú iránt is, kit ma volt szerencsénk az országos erdészeti egyesület kebelébe felvenni s ki minket, szintén a nélkül, hogy erre felkérettet volna, tegnap oly szives vendégszeretettel látott. (Éljenzés).

Azt hiszem, a közgyűlés egyhangú kívánatát teljesítem, midőn határozatilag kimondom, hogy a közgyűlés jegyző-

könyvileg köszönetet szavaz úgy ő excellentiájának, a püspök urnak, mint Pécs sz. kir. város közönségének. (Éljenzés).

Végül még a jegyzőkönyv hitelesítésére kérve fel Illés Nándor és Róth Ignácz urakat az országos erdészeti egyesület ez évi közgyűlését ezennel bezárom. (Éljenzés). K. m. f.

Hitelesítésül :

Illés Nándor.

Tisza Lajos,
elnök.

Roth Ignácz.

Horváth Sándor,
titkár.

Lapszemle.

(*T.*) **Az előserdény erdőgazdasági jelentősége tiszta és elegyes állabok telepítésénél és alakításánál.** Ezen czím alatt jelent meg a „Forstwissenschaftliches Centralblatt“-ban Hartwig R. hercegi erdészjelöltnek a müncheni egyetem közgazdasági osztálya részéről pályadíjjal kitüntetett értekezése, melynek tartalmát az alábbiakban kivonatossan közöljük.

Azon nem ritkán tett szomorú tapasztalás, melyszerint a szál-erdőként kezelt állabok idősebb korosztályainak szél-, hőtörés, rovarfalás és más elemi csapások által kigyérített helyein előforduló, ugynevezett előserdénynek az erdősitésnél való felhasználása hézagos állabok keletkezését s a talajnak helyenkénti elsilányodását vonja maga után, többfelől azon következtetésre szolgáltatott okot, hogy ezen előserdény az erdők felújításához alkalmas anyagot egyáltalán nem nyújthat.

Hartwig ezen felfogással szemben állást foglal s értekezése czéljául annak igazolását tüzi ki, hogy a fenforgó kérdés megfejtése ily feltétlen alakban nem helyes s hogy az előserdénynek bizonyos feltételek mellett a jelzett irányban jelentékeny szerepe lehet.

Szerinte tehát mindenekelőtt gondos megfigyelés tárgyává teendők az előserdény használhatóságára befolyással bíró tényezők, valamint azon ismertető jelek is, melyekből annak mértékére következtetni lehet.

Noha ezen fontos tárgyról ez idő szerint terjedelmesebb tapasztalatok rendelkezésre még nem állanak s minden egyes előforduló esetben határozott utmutatás nem adható, az említett megfigyelésnél